

POSTOJNSKI
PREPIH

NOVEMBER 2016 68 LETNIK 10

OBCINA
POSTOJNA

Visok ugled Bolnišnice za ženske bolezni in porodništvo Postojna temelji na kakovostnih storitvah, predvsem pa na zavzetem, zaupanja vrednem odnosu do pacientk. Podatki o porodih, operacijah in preventivnih programih bi bili lahko le suhoparne številke. Vendar je zaradi predanega strokovnega osebja, ki ga na tokratni naslovnici zastopajo direktor bolnišnice Aleksander Merlo in medicinske sestre Helena, Jana, Živa, Milena in Bernarda, vsaka pacientka Človek in vsako novo življenje Sreča.

Strpnost, zdravje in varnost

Vemo, da je zdravje eden največjih zakladov, ki ga na žalost najbolj cenimo šele, ko oziroma če gre kaj narobe. Skrb za zdravje je predvsem naloga vsakega posameznika, seveda pa mora svojo vlogo, ko gre za tovrstna vprašanja, z največjo odgovornostjo opravljati tudi cela vrsta institucij. Tako je naloga občine, da soustvarja ustrezno zdravstveno politiko na primarni in sekundarni ravni, in da oblikuje infrastrukturo na način, ki zagotavlja zdravo okolje.

V letošnjem letu smo začeli z gradnjo in obnovo primarnega vodovodnega sistema, kar je dolgoročna investicija, namenjena nam vsem. Namenjena je generacijam, ki nas bodo nasledile, in bodo lahko najmanj naslednjih 50 let mirno točile zdravo pitno vodo. Seveda tako obsežen projekt, v občinah Postojna in Pivka bomo namreč zgradili kar 50 kilometrov novih cevovodov, prinaša veliko izzivov, ki jih moramo reševati sprotno in ažurno. Strpnost in razumevanje sta v tem pogledu ključna pojma, ki ju moramo nenehno udeleževati. Vsak tako obsežen poseg v mestno infrastrukturo pomeni, da moramo svoje utečene navade prilagoditi novim razmeram. Včasih bomo zaradi zapor cest in nepredvidljivih dogodkov kam prišli malo kasneje, vendar z zavedanjem, da čakamo zaradi vitalnega omrežja – vodovoda. Zato se še enkrat zahvaljujem vsem občankam in občanom za podporo pri izvajanju tega obsežnega projekta.

Sicer pa sem nadvse vesel, da smo v tem mesecu Občino Postojna vsaj za en dan doživeli tudi skozi otroške oči. Mlada županja Arja Ela Hvala je uspešno krmarila občino v petek, ko smo obeleževali svetovni dan otroka, otroški občinski svet pa nam je dal veliko iztočnic za razmislek in realizacijo. Tudi zato, ker skozi neomadeževane otroške oči lahko vidimo svet takšen, kot dejansko je, je naše poslanstvo toliko bolj pomembno. Zagotoviti varno in zdravo okolje predvsem za naše otroke.

Tudi zato je bilo polaganje temeljnega kamna za nov in težko pričakovan gasilsko-reševalni center še toliko bolj čustveno. Zato, ker center ne predstavlja le nove stavbe, v kateri bodo lahko bolj kakovostno in v bolj človeških razmerah delovali gasilci in druge strukture reševanja in zaščite, ampak tudi zato, ker gre pri tej gradnji za pomembno simboliko varnosti. Ljudje, ki se žrtvujejo za našo varnost in reševanje, imajo svoje družine, otroke, partnerje, starše ... Ko jim prisluhnemo, vidimo, da imajo enake težave, kot jih imamo vsi. In vendar vse postavijo ob stran, ko jih potrebujemo. Zato naj se še enkrat zahvalim vsem, ki so kakorkoli pripomogli k realizaciji gradnje, predvsem gre zahvala strokovnosti in požrtvovalnosti občinske uprave, in še posebej gasilcem. Njim tudi čestitam in želim, da bi se mirno preselili, ko bo center zgrajen.

Lep, zdrav, varen in strpen prehod v zimo vam želim.

Igor Marentič,
župan občine Postojna

Iz vsebine:

4

tema meseca:

Zdravje v občini

10

tu živimo:

Matenja vas

13

na obisku:

Ana Kocjančič Tomazin

Na fotografiji: Del strokovne ekipe iz Bolnišnice za ženske bolezni in porodništvo Postojna - (v prvi vrsti, od leve proti desni) Jana Čelhar, Živa Kosmač, Milena Ržek, Bernarda Požar, (v drugi vrsti) Helena Krma in direktor Aleksander Merlo; fotografija: Tomaž Penko.

POSTOJNSKI PREPIH Postojnski prepilj je mesečno glasilo Občine Postojna in je namenjeno obveščanju občanov. • Postojna, november 2016, leto izdaje 10, številka 68 • Naslov uredništva: Glasilo Postojnski prepilj, Ljubljanska cesta 4, 6230 Postojna; postojnski.prepilj@postojna.si. • Glasilo je vpisano v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport pod zaporedno številko 1249 ISSN2232-5298. • Izdajatelj in založnik: Občina Postojna, Ljubljanska cesta 4, 6230 Postojna. • Za Občino Postojna: župan Igor Marentič. • Odgovorna urednica: Ester Fidel; uredniški odbor: Alenka Čuk, Alenka Furlan Čadež, Gabriela Brovč, Mateja Jordan, Marino Samsa; urednik strani Občine Postojna: Robert Pavšič; lektoriranje: Lidija Mlakar, razen strani Občine Postojna, oglasnih in promocijskih sporočil. • Oblikovna zasnova: Aleš Pučnik. • Grafični prelom: Občina Postojna in Rudolf Z d. o. o. • Tisk: Abakos, d. o. o. • Naklada: 6400 izvodov. • Glasilo se financira iz sredstev proračuna Občine Postojna in sredstev oglaševanja.

Veliko zdravja!

S prvo adventno nedeljo se začne najlepše praznično obdobje v letu. Čas, ko se nam bodo v mislih pogosto pletle dobre želje za nam drage ljudi. Čas, ko bomo te želje ob iskrenem stisku rok tudi ubesedili ali jih celo (lastnoročno?) napisali na voščilnice in še pred božičem ali novim letom oddali na pošto. Kaj pa vsebina? Marsikdo napiše izvirno, osebno posvetilo, tako da prejemnik še dolgo hrani voščilnico, ki se ga je dotaknila. Za nekatere je povsem dovolj, da zaželijo sreče in zdravja, kar lahko zveni precej klišejsko in napisano »po liniji najmanjšega odpora«. Skoraj praviloma pa je tako v umetelno zapisano kot v povsem minimalistično voščilo vtkana želja po zdravju. To je bilo pač od nekdaj in je tudi danes na vrhu lestvice naših vrednot, ne glede na civilizacijske in kulturne norme ali stopnjo razvitosti držav. Zdi se celo, da je danes med najpomembnejšimi izzivi globalne skupnosti formula za dolgo življenje brez bolezni in trpljenja.

Vprašanja o počutju in zdravju so pogosto vsebina naših pogovorov ob bežnih srečanjih, vljudnostnih klepetov ali »zaskrbljenih« debat o drugih ljudeh. Ko se ti pogovori dotikajo naših resnih zdravstvenih težav in posegajo v našo intimo, pa ljudje odreagiramo različno. Nekateri ne želijo svojih težav in občutkov deliti z drugimi, celo najbližjim se težko zaupajo. Spet drugi s tem nimajo težav. Nekateri gredo še dlje in svoje izkušnje delijo s širšo skupnostjo, ker želijo na ta način ozaveščati ljudi ali jim pomagati v stiski. Podobno se od posameznika do posameznika razlikuje iskanje strokovne pomoči. Nekateri ob vsaki najmanjši težavi hitijo ne le v zdravstveni dom, ampak celo na urgenco, drugi z obiskom zdravnika odlašajo - včasih predlogo. Velike razlike so tudi v življenjskem slogu in odgovornosti vsakega posameznika do lastnega zdravja. Vam »trden« sklep »jutri pa res začnem!« zveni znano?

Skrb za zdravje pa ni samo domena vsakega posameznika. Zdravje ni odvisno le od človekove genske predispozicije in tistega dela njegovega življenjskega sloga, na katerega lahko vpliva ne glede na njegove socialne in gromotne razmere. Zdravje je odvisno tudi od vrste socialno-ekonomskih dejavnikov, kot so dohodki, izobrazba, bivalne in delovne razmere pa tudi od dejavnikov, pogojenih z »družbenim standardom« - od dostopnosti in kakovosti storitev na področju zdravstva, šolstva, medgeneracijskega sodelovanja, infrastrukture, okoljevarstva ... Zato je skrb za zdravje prebivalstva tudi odgovornost širše družbene skupnosti in ne nazadnje lokalne.

Konec oktobra je Nacionalni inštitut za varovanje zdravja objavil izsledke raziskave Zdravje v občini, ki odraža zdravstveno sliko vseh slovenskih občin. Občina Postojna je pri večini parametrov v slovenskem povprečju, kar pa seveda še ni razlog za samozadovoljstvo. Izsledki postavljajo nove izzive tako zdravstvenim ustanovam, lokalni skupnosti na čelu z občinskim vodstvom kot tudi vodstvom podjetij. Negativna odstopanja od slovenskega povprečja se namreč odražajo predvsem v slabši odzivnosti na preventivne programe, neizkoriščenih priložnosti za ozaveščanje ljudi pa je še ogromno. Verjamem, da vsako družbeno odgovorno podjetje skrbno spremlja stopnjo absentizma in išče vzroke za povečano stopnjo bolniških staležev, zagotovo pa je še veliko delovnih sredin, kjer še niso uspeli najti učinkovitih rešitev. V ugotovitvah Nacionalnega inštituta za zdravje je še veliko drugih izzivov, ki jih morajo odgovorni imeti pred očmi pri snovanju razvojnih načrtov. Pomembno vlogo, zlasti pri ozaveščanju, imajo tudi nevladne organizacije, ki pa za svoje delovne potrebujejo tudi posluš občinskega vodstva. Če se vsaj malo ozremo na aktivnosti, ki so jih na primer v jesenskih mesecih izvedla razna društva, ne moremo zanikati njihove vloge pri ozaveščanju o zdravem načinu življenja. Pri ozaveščanju je izjemno pomembna tudi vloga šol in ne nazadnje medijev, ki lahko pomembno vplivajo na javno mnenje.

Družbena odgovornost nas seveda ne odvezuje posamične zaveze, da s svojim zdravjem ravnamo kot z največjim darom. Pogosto »šimfamo« naš zdravstveni sistem, pred lastnim pragom pa neradi pometamo. Raje »pometemo« z vabili na preventivne preglede, čeprav bi se v marsikateri bolj razviti državi z veseljem odzvali podobnim povabilom. Vsakokrat, ko z nezdravim življenjskim slogom ogrožamo svoje zdravje, bi morali pomisliti, da ni samoumevno. Veliki večini je bilo že v zibelko položeno kot dar, dragocen dar. Če bi nam kdo podaril diamant, bi tudi tako mačehovsko ravnali z njim? Zdravje je dragocenejšo od vsakega diamanta, le da to običajno ugotovimo šele takrat, ko ga izgubimo. Zato je misel filozofa Arthurja Schopenhauerja »Zdravje ni vse, vendar je brez zdravja vse drugo nič« vsaj enako aktualna, kot je bila v njegovem času, v 19. stoletju.

Besedilo: Ester Fidel; fotografija: Matej Škrj.

Zdravje v občini

Zdravje ni odvisno samo od našega življenjskega sloga in možnosti, ki jih imamo za zdravljenje. Na počutje, obolenost in umrljivost - glavne kazalnike zdravja v neki sredini - namreč vplivajo tudi razvitost občine ter njena izobrazbena in starostna struktura, pa tudi kulturno-etnična pripadnost. Občina Postojna je skupaj z ostalimi slovenskimi občinami nekakšno osebno zdravstveno izkaznico dobila s publikacijo Zdravje v občini, ki jo je v oktobru objavil Nacionalni inštitut za javno zdravje (NIJZ). Iz razpoložljivih podatkov lahko izluščimo okvirno sliko o zdravstvenem stanju občanov, čeprav je nekatere parametre brez dodatnih raziskav težko analizirati. Še manj podatkov pa je na voljo glede vplivov okolja oziroma nevarnosti, ki smo jim prebivalci bližnjih občin izpostavljeni zaradi vojaških dejavnosti na osrednjem vojaškem vadišču Poček. Nekatere posledice se nedvomno že poznajo.

NIJZ je za vsako slovensko občino pripravil kratko publikacijo s prikazom ključnih kazalnikov zdravja, tveganega vedenja in preventivnih dejavnosti ter kratek opis zdravstvenega stanja v občini. Ključnih kazalnikov zdravja v občini je 35, prikazani so v primerjavi s slovenskim povprečjem. S tem so na NIJZ osvetlili problematiko različnih populacijskih skupin in različne javnozdravstvene izzive ter vsako občino posebej umestili na socio-ekonomski zemljevid, lokalnim skupnostim pa nakazali, na katera področja naj v prihodnje usmerijo več energije.

Posebnosti v »sliki zdravja« postojnske občine

Postojnska občina je v večini parametrov znotraj slovenskega povprečja, ponekod pa vseeno odstopa, tako navzgor kot navzdol. »Pozitivna kazalnika sta višja stopnja rasti prebivalstva in več delovno aktivnega prebivalstva, kar je v krizni situaciji dober pokazatelj,« ugotavlja **zdravnica Marina Sučić Vuković s koprške območne enote NIJZ**. »Manj je tudi visoko tveganega opijanja in zato tudi manj boleznih, ki jih lahko pripišemo alkoholu. Več je prejemnikov pomoči na domu, mikrobiološka kakovost vode pa je boljša.«

Občina Postojna ima večji delež prebivalcev z nižjo stopnjo izobrazbe in več delovnih migrantov, več ljudi pa jemlje zdravila zaradi povišane-

ga krvnega tlaka in proti strjevanju krvi. »To je lahko tako pozitivno kot negativno,« pojasnjuje Vukovičeva. »Seveda ni dobro, da ljudje ta zdravila potrebujejo, prav pa je, da se zdravijo.« V oči bije tudi podatek o nadpovprečno dolgih bolniških dopustih, odzivnost v programih Zora in Svit pa je bistveno nižja od slovenskega povprečja.

Zdravje je odgovornost celotne družbene skupnosti

»Kazalniki so skrbno izbrani, metodološko preverjeni in kažejo celotno sliko zdravja slovenskih občin,« zagotavljajo na NIJZ, kjer želijo spodbuditi odločevalce na lokalni ravni pri njihovih aktivnostih za promocijo in krepitev zdravja prebivalcev. »Zdravje ni interes posameznika in zdravstvenega sistema, ampak odgovornost celotne družbene skupnosti, vključno z lokalno ravno.«

V občinah bodo na osnovi zbranih podatkov lahko sprejemali določene ukrepe, se odločali za naložbe ali podprli posamezne aktivnosti društev in drugih organizacij. »Marsikaj smo predvsem na področju preventive že naredili,« je povedala **direktorica Zdravstvenega doma dr. Franca Ambrožiča Postojna prim. Irena Vatovec Progar**. »Ponosni smo na obisk v referenčnih ambulantah, ki pri nas delujejo že pet let, res pa je nekoliko slabši odziv na presejalni test v programu Svit

za odkrivanje raka debelega črevesa in danke. Neodzivne bolnike zato v vsaki ambulanti ob naslednjem obisku ponovno opozorimo in jim razložimo podrobnosti. Patronažne sestre pa doma obiskujejo tiste bolnike, ki sploh ne prihajajo na preglede.« Progarjeva ugotavlja, da gre največkrat za neracionalen strah pred odkritjem bolezni. »V zadnjih dveh letih opažamo izboljšanje, a smo še vedno pod slovenskim povprečjem.« Eden od razlogov za slabšo odzivnost bi bila lahko tudi nižja izobrazba, saj je v postojnski občini delež odraslih, ki nimajo končane osnovne šole, višji kot v večini ostalih slovenskih občin. Direktorica neposredne povezave ne more potrditi. »Navodila in sam postopek so tako enostavni, da jih lahko razume vsak. Zanimivo pa je tudi, da je strah pri bolj izobraženih ljudeh še večji.«

Visok delež bolniških dopustov

Predvsem slaba odzivnost na preventivne programe skrbi tudi **župana Igorja Marentiča**. »Skupaj z zainteresiranimi institucijami bomo zato iskali rešitve predvsem na področju obveščanja in pozitivne animacije.

Čeprav so nekateri parametri, na katere lahko neposredno vplivamo, boljši od slovenskega povprečja, kljub temu zahtevajo resnejšo obravnavo, predvsem v spodbujanju preventivnih akcij in strategij. Podatki o prirastu prebivalstva in stopnji delovne aktivnosti kažeta na ugodne pogoje za zaposlovanje in življenje. Zelo zaskrbljujoč je podatek o deležu bolniških odsotnosti,« še ugotavlja Marentič. Povprečen bolniški dopust delovno aktivnih Slovencev traja 13,7 koledarskih dni na leto, v Postojni znaša povprečje kar 17 dni.

»To je vprašanje, s katerim bi se morali intenzivneje ukvarjati delodajalci,« nadaljuje Marentič. »Če

gre za delovna mesta s povečanim tveganjem, jih je treba tehnološko in vsebinsko nadgraditi, da bodo bolj varna za zaposlene. Če pa gre pri tem vprašanju bolj za podjetniško ali medčloveško klimo v podjetjih, je odgovor na to še bolj kompleksen in potreben resne obravnave. Samo zaposleni, ki se dobro počutijo v delovnem okolju, so lahko produktivni in ustvarjajo zeleno dodano vrednost.«

V Zdravstvenem domu Postojna so ponosni na obisk v referenčnih ambulantah.

Z županom se strinja tudi Vatovec Progarjeva. »Pravih razlogov pravzaprav ne poznamo, čeprav je situacija enaka že desetletja. Zdravstvena služba vpliva na bolniški dopust le minimalno, bistveni razlogi se najbrž skrivajo v življenjskem in delovnem okolju. Veliko je težav in pritiskov na delovnih mestih, posledično tudi psihičnih stisk. Fizični delavci z leti ne morejo več opravljati težkih del, lažjih je pa premalo, zato nimajo možnosti, da bi se vključili v delovni proces.« Bolniški staleži so zato dolgi in višajo povprečje. Nekaj podobnega se dogaja zaradi dolgih porodniških dopustov.

Včasih zdravstveni delavci stopijo v stik z delodajalci. »Nekateri se dobro odzivajo in sprejmejo predloge za izboljšanje delovnih pogojev.« Zdravnica pa opaža tudi nasprotno pri-

mere, ko bolni ljudje zaradi finančne stiske hodijo na delo, ker sicer ne bi preživel.

Podatek o dolгих bolniških staležih je zbudel tudi **doc. dr. Metoda Dodič Fikfak, predstojnico Kliničnega inštituta za medicino dela, prometa in športa**, sicer doma-

V postojnski občini je v primerjavi s slovenskim povprečjem manj visoko tveganega opijanja in zato tudi manj bolni, ki jih lahko pripišemo alkoholu.

činko. »Ljudje so v Postojni zaradi iste diagnoze doma povprečno kar štiri dni več kot je slovensko povprečje, kar je ogromno,« ugotavlja zdravnica in to pripisuje več dejavnikom. »Na fakulteti zdravnikov ne učijo pisati bolniških, torej koliko dni bolniku pripada ob kateri bolezni, zato se to razlikuje od zdravnika do zdravnika,« pravi. Prepričana pa je tudi, da med delodajalci ni posebnega interesa za to, da bi ustvarili boljše pogoje, zaradi katerih bi se delavci prej in raje vračali v službo. »Na inštitutu že več kot 10 let izvajamo program promocije zdravja na delovnem mestu, ki ga v vseh teh letih ni zaključil niti en delodajalec iz Postojne,« ugotavlja razočarana. Poleg tega meni, da ni posebnega razloga, zakaj bi bila neka bolezen težja v Postojni kot v Novi Gorici, ki ima v Sloveniji najmanj, povprečno samo 12 dni bolniških na leto. »Podatek je intrigantski in predstavlja izziv za občino. Jaz bi se kot direktor zamislila in poskušala nekaj narediti v svoji delovni organizaciji.«

Slaba odzivnost na preventivne programe

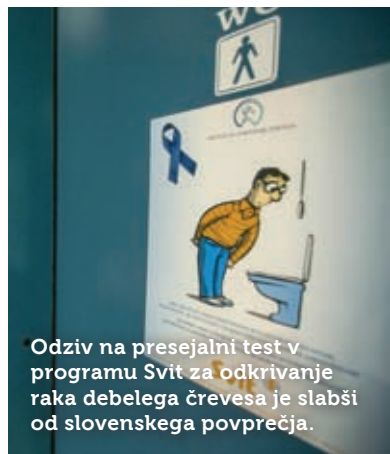
Presejalni program Zora izvaja Bolnišnica za ženske bolezni in porodništvo Postojna. »Vsaka ženska med 20. in 64. letom, ki v zadnjih treh letih ni opravila pregleda z odvzemom brisa materničnega vratu, dobi na dom pisno vabilo na pregled. Ker rak materničnega vratu raste počasi in potrebuje več let, da iz predrakave oblike napreduje v raka, je mogoče s pregledi žensk na tri leta veliko večino nevarnih sprememb materničnega vratu odkriti in zdraviti pravočasno,« pravi **direktor Aleksander Merlo, specialist ginekolog**.

Zato je toliko bolj zaskrbljujoče, da se po podatkih NIJZ na vabilo odzove samo 64,7 odstotka žensk iz Občine Postojna. Slovensko povprečje znaša 71,3 odstotka, odziv povabljenih iz celotne regije pa je po informacijah iz bolnišnice še višji, okoli 80-odstoten. Vsak od zdravnikov ginekologov ima sicer od 2000 do 7000 opredeljenih pacientk.

»Na prvi pregled prihajajo ženske pred 20. letom. Najpogostejše težave so bolečine v trebuhu, neredni menstrualni ciklusi in težave z zanositvijo,« ugotavlja Merlo. Letno opravijo v bolnici okrog 1400 operacij na rodilih, od tega je 500 večjih, ostalo so manjši posegi. Porodov je okrog 1600 letno.

Še slabše kot na presejalni test Zora so se občanke Postojne letos odzivale na **presejalno mamografijo v mobilni enoti programa Dora**, ki je od februarja do julija delovala ob postojnski bolnišnici. Tja so bile na preglede sicer vabljene ženske od 50. do 69. leta iz občin Postojna, Pivka, Ilirska Bistrica in Cerkljica. »Na vabilo se je odzvala dobra polovica povabljenih žensk iz Občine Postojna,« ne ravno zadovoljno ugotavlja **vodja programa dr. Maksimiljan Kadivec z Onkološkega inštituta v Ljubljani**. »Od 1.169 slikanih jih je 55 potrebovalo dodatne preiskave. Med njimi smo pri petih odkrili raka dojke.«

Z mamografijo lahko zgodaj odkrijemo bolezenske spremembe v dojki - ko jih ženska ali njen zdravnik še ne moreta zatipati in znaki bolezni še niso vidni. Če raka dojke odkrijemo v

zgodnji fazi bolezni, je verjetnost za uspešno zdravljenje velika. Ženske iz vseh omenjenih občin bodo na presejalno slikanje v program Dora ponovno povabljene čez dve leti.

Nadpovprečno veliko otrok in mladostnikov z astmo

Kot kažejo podatki NIJZ, je v postojnski občini nadpovprečno veliko otrok in mladostnikov z astmo. »Menim, da je razlog v hitri diagnostiki, saj imamo v hiši pulmološko ambulanto in je zato število odkritih primerov večje,« domneva direktorica Zdravstvenega doma. Povezav z

onesnaženostjo zraka zaradi bližnje osrednjega vojaškega vadišča Poček oziroma izpostavljenostjo prašnim delcem, ki so eden od razlogov za razvoj bolezni, pa Progarjeva ne potrjuje.

Tudi sicer zdravstveni delavci ne opažajo večjega števila težav ali bolezni, ki bi bile lahko povezane z nevarnostmi zaradi vojaških dejavnosti na Počku. »Zaenkrat tega ne zaznavamo, vplivi so verjetno bolj dolgoročni. Brez raziskav je težko dati natančne odgovore,« poudarja Irena Vatovec Progar.

»Večje število otrok z astmo smo imeli v Postojni že pred 25 leti,« pa se spominja doc. dr. Metoda Dodič Fikfak. Razloge vidi v intenzivnih temperaturnih spremembah kontinentalnega podnebja in burji, ki raznaša alergene. »Teh smo se zaradi takrat zelo močne lesne in perutninske industrije ter industrije plastike včasih še posebej bali.« Po mnenju zdravnice pa k razvoju astme svoje prispevajo tudi prašni delci, ki nastajajo zaradi vojaških dejavnosti.

V oči bije podatek o nadpovprečno dolгих bolniških dopustih, odzivnost v programih Zora in Svit pa je bistveno nižja od slovenskega povprečja.

Kako na zdravje prebivalcev v občini blizu Počka sicer vpliva vojska kot največji svetovni onesnaževalec, ni mogoče povedati zagotovo. Nekatere posledice se vendarle že kažejo, ugotavlja Dodič Fikfakova. »Vojska onesnažuje zrak s prašnimi delci in z izpušnimi plini, tla pa z organskimi topili in s težkimi kovinami. Prebivalci pa najbolj občutimo hrup in vidimo svetlobo - nosita namreč negativno sporočilo, saj vojsko povezujejo s ubijanjem in uničenjem,« razlaga zdravnica, ki tudi sama živi v Postojni. »Eksplozija ali prelet letala povzročata visoke intenzitete hrupa, ki lahko vpliva na sluh, bolj pogosto pa povzročata nespečnost, vznemirjenost in slabo koncentracijo. Psihosomatski učinek, ki človeka v takšnih situacijah

pripravi na beg in nevarnost, pa se kaže predvsem v povišanem krvnem tlaku in povišanem sladkorju v krvi.«

Kako na zdravje vplivajo dejavnosti na Počku?

Zdravnica je prepričana, da se akutne težave zaradi Počka že pojavljajo, le zdravniki jih še ne zaznavajo kot posledico vojaških dejavnosti. »Predvsem ljudje, ki so že bolni, postanejo še bolj razdražljivi in poiščejo pomoč pri svojem zdravniku ali celo psihiatru.« Če vemo, da je kar četrtina ljudi preobčutljivih na hrup, pa je to še bolj zaskrbljujoče.

Fikfakova dvomi, da se bodo neposredne posledice dejavnosti vojske na zdravju ljudi kdaj pokazale v takšni obliki, da jih bomo lahko z gotovostjo potrdili. »Bolj verjetno je, da se bodo pojavljali tako imenovani »clustri«, majhne skupine ljudi s podobno boleznijo. V neki vasi ne bosta z astmo na primer dva človeka, ampak jih bo 6 ali 7. V večji skupini se ti zgubijo, najdeš pa jih le, če jih iščeš namenoma.«

Zdravnica ne more odgovoriti niti na vprašanje, kakšne bodo posledice za ljudi, če vojska na Počku uporablja snovi, ki so dejansko škodljive za zdravje in se širijo v okolje. »Običajno jih je veliko, vendar ostajajo skrivnost, zato je izjemno težko sklepati o neposrednem vplivu na okoliško prebivalstvo. Vseeno pa bi v neposredni okolici poligona pričakovala več astme in poslabšanja bronhitisa, v primeru uporabe organskih topil pojav določenih kroničnih bolezni in v primeru uporabe rakotvornih snovi maligna obolenja,« še pošpekulira, čeprav dvomi, da bomo kadarkoli vedeli, kaj vojska uporablja.

Besedilo: Mateja Jordan; fotografije: Matej Škrj, Tomaž Penko.

Ministrstvo v primeru Lekarne Ljubljana ravnalo pravilno

Upravno sodišče je ob koncu oktobra potrdilo odločitev Ministrstva za zdravje, da Lekarna Ljubljana ne izpolnjuje pogojev za izdajanje zdravil v Postojni. Enota lekarnice sicer v Postojni deluje že tri leta, a brez odločbe ministrstva o verifikaciji ne sme opravljati lekarniške dejavnosti.

Sodišče je tako po večletnih sodnih postopkih potrdilo argumente ministrstva, da je Lekarna Ljubljana ustanovljena za delovanje na območju Mestne občine Ljubljana, izročila pa je vlogo za verifikacijo nove lekarnice na območju občine Postojna, kjer že deluje javni zavod Kraške lekarnice Ilirska Bistrica. Pogoji za pridobitev dovoljenja za podružnico kateregakoli javnega zavoda ali koncesionarja v postojnski občini niso izpolnjeni, so sporočili z ministrstva, ki je sicer vlogo o verifikaciji zavrnilo že štirikrat.

Kot še navajajo, je sodišče potrdilo, da ne obstaja sklenjen dvostranski pravni posel, s katerim bi Mestna občina Ljubljana prenesla izvrševanje določenih ustanoviteljskih pravic Lekarne Ljubljana na Občino Postojna, ta pa bi jih sprejela. Kakšne bodo nadaljnje poteze Lekarne Ljubljana oziroma njenega direktorja Marjana Sedeja, ki je lani napovedal iskanje pravice tudi pred evropskim sodiščem, do zaključka redakcije nismo uspeli izvedeti.

Mateja Jordan

Višja šola se približuje potrebam gospodarstva

Višja strokovna šola Postojna (VŠŠ) ohranja pomembno mesto znotraj slovenskega višjega strokovnega šolstva. Letos v treh programih študira 310 študentov, 200 rednih in 110 izrednih.

Največ vpisanih je v programu **Strojništvo** - 186, program **Gozdarstvo in lovstvo** obiskuje 77 študentov, program **Poslovni sekretar** pa 47 študentov. »Letos imamo vpisanih 30 študentov manj kot lani,« razkriva **ravnateljica Nada Vadnov** in pojasnjuje, da je število študentov terciarnega izobraževanja v Sloveniji vsako leto nižje zaradi manj številnih generacij mladih. Študenti prihajajo tako iz primorsko-notranjskih občin kot iz Kopra, Nove Gorice, Sežane, Idrije in Ljubljane. **Program Gozdarstvo in lovstvo**, ki je edini tovrsten v Sloveniji, pa je privlačen tudi za mlade iz bolj oddaljenih krajev. V zadnjih letih je bilo nekaj manj zanimanja za **program poslovni sekretar**, letos so po lanskem preporočilu znova vpisali prvi letnik na izrednem študiju. »V preteklosti je zelo veliko visokih in višjih šol izobraževalo kadre s področja ekonomije, in prišlo je do zasičenosti. Gospodarstvo in javna uprava pa bosta določeno število diplomantov programa poslovni sekretar vedno potrebovali,« razlaga ravnateljica. V tem programu, ki ga izvajajo od leta 2013, je doslej diplomiralo 340 študentov.

VŠŠ Postojna ima pomembno mesto znotraj slovenskega višjega strokovnega šolstva, ki letos praznuje 20. obletnico. »Sodelovali smo tudi pri pripravi zbornika s prispevki dobrih praks delodajalcev, prispevki diplomantov ter predstavitev zgodovine šole. Na slavnostni akademiji

na Brdu pri Kranju je kot predstavnik delodajalcev svoj pogled na višje šolstvo predstavil tudi **predsednik uprave Postojnske jame Marjan Batagelj**.«

»Na Tehniškem posvetovanju vzdrževalcev Slovenije je šola v okviru natečaja za najboljšo diplomsko nalogo že tretje leto zapored prejela zlato priznanje za najboljšo izobraževalno institucijo v kategoriji višjih strokovnih šol,« še pove Nada Vadnov, ponosna tudi na predavatelja, ki je letos postal član strokovnjakov Nacionalne agencije za kakovost v visokem šolstvu.

Sicer pa so tudi predavatelji Višje strokovne šole zelo aktivno sodelovali pri pripravi projekta in aktivnostih za vzpostavitev Izobraževalnega centra sodobnih tehnologij (ICST) v okviru Šolskega centra Postojna. Delodajalcem bi se radi približali tudi s programi izobraževanja za diplomante glede na interes delodajalcev, vendar čakajo na zakonodajno osnovo, ki jim bo to omogočila. Tudi ideja o programu turizma, stara že nekaj let, zaenkrat ni uresničljiva. »Na šoli smo v preteklosti že pripravili več elaboratov za nove programe, vendar je ministrstvo vse zavrnilo,« obžaluje ravnateljica in dodaja, da so vedno odprti za nove izzive. Dodatno želijo ponuditi tudi orodja za e-izobraževanja za podjetja.

Mateja Jordan

“Moja izbira za varnost družine!”

- ✓ članstvo
- ✓ registracije
- ✓ zavarovanja
- ✓ servis
- ✓ optika
- ✓ vulkanizerstvo

IZKORISTITE
BREZPLAČEN
POSTOPEK
PODALJŠANJA
REGISTRACIJE*

*Brezplačen postopek podaljšanja registracije velja za člane AMZS, če v AMZS Postojna opravite tudi zavarovanje avtomobilske odgovornosti in plačate letno dajatev za uporabo cest.

AMZS Postojna
T: 05 7201 000

amzs.si
f amzs.si

AMZS

Danilo Šantelj - Role je v imenu gasilcev pospremil začetek gradnje s spodbudnim sporočilom in prvi zakopal lopato.

Pričenja se gradnja gasilsko-reševalnega centra

21. novembra so ob Bolnišnici za ženske bolezni položili temeljni kamen za nov gasilsko-reševalni center, ki je bil osnovno izhodišče programskega področja varnosti. Dela naložbe v vrednosti 3,5 milijona evrov se bo pričelo izvajati še v tem mesecu in bodo dokončana predvidoma v začetku leta 2018.

»S postavitvijo temeljnega kamna smo uresnili osnovo našega programa na področju varnosti, celotna priprava na projekt pa je trajala leto in pol,« je na novinarski konferenci povedal župan Igor Marentič. 25. oktobra sta župan in direktor družbe CPG Kristjan Mugerli podpisala gradbeno pogodbo, pred kratkim pa je projekt pridobil še gradbeno dovoljenje. Večji del sredstev bo zagotovila Občina iz proračuna, nekaj denarja bo primaknilo tudi ministrstvo za obrambo.

Tlorisno bo gasilsko-reševalni center razdeljen v dva dela: v severozahodnega, ki bo namenjen gasilcem, in jugovzhodnega za ostale uporabnike. Na 3200 kvadratnih metrih bodo prostore dobili PGD Postojna, Gasilska zveza Postojna, reševalna in patronažna služba Zdravstvenega doma Postojna, reševalna postaja Meditrans, Civilna zaščita Občine Postojna ter jamarski in gorski reševalci. V pritličju bodo garaže za gasilska vozila, v nadstropju garaže za reševalna vozila ter pomožni in pisarniški prostori.

»Po 13 letih čakanja in obljub« so gasilci zadovoljni. Boštjan Triler, predsednik PGD Postojna, je poudaril, da se veselijo selitve iz neprimernega doma, ki je bil zgrajen v začetku 80. let. »Bistvo bo garažni prostor, ki bo omogočal garažiranje vseh vozil na istem mestu, tudi dostop in izvoz bosta lažja,« je povedal.

Gasilcem bo namenjeno 1.600 m² neto površin, kjer bodo uredili ga-

raže, upravno-komandni, bivalno-sanitarni, izobraževalni, servisni in skladiščni del, mehanično delavnico, servisne prostore in gasilski stolp. Tako bodo pridobili ustrezne pogoje za delo gasilci in ostali ključni deležniki, ki posredujejo v

Temeljni kamen so simbolično položili: direktor družbe CPG Kristjan Mugerli, župan Igor Marentič in predsednik PGD Postojna Boštjan Triler.

najtežjih pogojih. Spomnimo se množične nesreče na primorski avtocesti 30. januarja, v kateri so posredovali tudi gasilci, reševalci in policisti iz postojnske občine. 28. oktobra jim je Združenje slovenskih poklicnih gasilcev v Sežani podelilo odlikovanja. Medalje za požrtvovalno dejanje so prejela Prostovoljna gasilska društva Postojna, Razdrto, Studenec, Studeno, Šmihel-Landol in Veliko Ubeljsko. Medalje za požrtvovalno dejanje so prejeli tudi reševalci NMP iz zdravstvenega doma v Postojni in iz zasebne reševalne postaje Meditrans. Zlato plaketo so prejeli Postaja prometne policije Koper, RCO Postojna in Občinski štab CZ Občine Postojna.

Ob robu tega dogodka so na Občini pripravili tiskovno konferenco, na kateri so predstavili prvo polovico mandata sedanjega vodstva. Letos so izvedli več deset manjših projektov, ki so po oceni Občine precej pripomogli k bolj kakovostnemu življenju občanov in občanov predvsem po naseljih in vaseh, največja projekta – izgradnja vodovoda in aktualni gasilsko-reševalni center – pa bosta zaključena v naslednjem obdobju. »Če je prvo leto minilo v zaključevanju in realizaciji odprtih projektov ter snovanju novih, zdaj intenzivno izvajamo projekte, ki smo si jih zastavili v programu. Ocenjujemo, da smo približno na polovici poti, zavedamo pa se, da nas čaka še veliko dela,« je poudaril župan. »Eden najtežjih projektov je izgradnja vodovoda. Ponovno smo morali pristopiti k oddaji razpisne dokumentacije, pridobivanju soglasij na območju 62 km dolge trase,« je pojasnil. Projekt Oskrba s pitno vodo v porečju Ljubljane, ki bo občanom Postojne in Pivke zagotovil prenovo in nadgradnjo obstoječega vodovodnega sistema, se je začel izvajati spomladi; v tem trenutku potekajo dela že na več lokacijah in odsekih. Pred kratkim so se pričela dela na Ljubljanski cesti; ta

se bodo izvajala od Ulice 1. maja do »Zgornjega Burgerja«, kjer bo pomična popolna zapora predvidoma do sredine marca 2017. Župan Igor Marentič prosi občanke in občane za nekajmesečno strpnost. Dela na Cesti na Kremenco se bodo v kratkem zaključila, Ljubljanska cesta pa bo po prenovi bolj varna, saj bodo na njej upočasnili promet.

Na področju infrastrukture so vidnejši projekti še ureditev ceste Planina-Unc, stadion pod Sovičem in objekt Zelene dvorane. V dveh letih so za cestno in drugo infrastrukturo namenili 2.670.000 evrov.

S področja gospodarstva izpostavljajo na Občini **pospešeno prodaj**

jo zemljišča v novi obrtno-poslovni coni Veliki Otok, kamor so že pritegnili nekaj uspešnih podjetnikov, uredjanje dokumentacije in infrastrukture v poslovni coni v Prestranku, za skoraj 150.000 evrov spodbud ter pričetek štipendiranja desetih dijakov in študentov. Z zadovoljstvom pa spremljajo podatke o rasti gospodarstva - družbe v občini so v letu 2015 ustvarile skoraj 455 milijonov evrov prihodkov, podjetniki pa slabih 36 milijonov.

Na Občini ocenjujejo, da je **viden napredek tudi na vsebinskem področju**. Poletno dogajanje, revitalizacija kulturnega doma in dogajanje v drugih javnih zavodih so okrepljeni, nadaljuje se tudi vključevanje javnosti v procese odločanja in s tem tudi na področje financiranja družbenih in športnih dejavnosti ter programov. »Prvič smo v letošnjem letu s strokovno podporo prepustili financiranje programov in drugih aktivnosti samim društvom, s to prakso pa bomo kot prva in edina občina v Sloveniji nadaljevali tudi na športnem področju,« je izpostavil župan.

Na področju varnosti so izpostavili še podpis pogodbe za visoko leste, ki bo dobavljena spomladi, nova gasilska vozila ter obnove in dozidave gasilskih domov v Hruševju, Studencu in Šmihelu.

Med kratkoročne cilje so zapisali kolesarsko stezo Postojna-Hrašče, zimsko kulturno in zabavno ponudbo, rekreacijski center na Soviču, iskanje možnosti za bazen in ureditev obrtne cone v Prestranku. Med dolgoročnimi cilji ostajajo nov vrtec in osnovna šola ter nova obrtna cona.

»Z gradnjo novega gasilsko-reševalnega centra se tako nadaljuje izvajanje programov, ki bodo zagotovili boljšo kakovost življenja v občini Postojna, kjer je priseljevanje nad slovenskim povprečjem. To pomeni večje potrebe po infrastrukturi in vzporedno zagotavlja večjo privlačnost za naložbe – tako v gospodarstvo kot tudi za trg. S takšnim programom postaja občina Postojna po dolgih letih gospodarske stagnacije perspektivno okolje – za sedanje in tudi za bodoče občanke in občane. Delamo tako, kot da je vsak projekt naš zadnji,« je zaključil postojnski župan.

Besedilo: Alenka Furlan Čadež; fotografija: Foto Atelje Postojna.

Le koga so zamikale obvestilne table v postojnskem parku?

Mikavne obvestilne table v mestnem parku

Sprehajalci po postojnskem mestnem parku se upravičeno sprašujejo, kam je izginila polovica obvestilnih tabel v tem unikatnem okrajnem minimum-dusu. Vandale so zamikali neustrezno pritrjeni panoji, da so ti dobili noge.

Kot je povedal **Ivan Žnidaršič, pomočnik župana za področje komunalnih dejavnosti na Občini Postojna**, so bili v letu 2013 v parku

zaključeni osnovni gradbeni posegi, a so bili začasno prekinjeni zaradi uničevalnega žledoloma. V parku so z obvestilnimi tablam predstavljene znamenitosti podeželja občine Postojna in posamezna naselja na enem mestu. Parkovna tlakovana pot je speljana po reliefno oblikovanem zemljišču, ki sledi dejanskemu posnetku javnih cest, mostov ter strug reke Pivke in Nanoščice. Celotna površina parka zajema 3000 m² in je primerno osvetljena ter opremljena z urbano opremo. V okviru projekta je bilo naknadno urejeno še otroško igrišče, v letošnjem letu pa dodana še manjša otroška trim steza, ki se je izkazala kot zelo primerna dopolnitev igrišča. Postojna je za potrebe ureditve parka pridobila sredstva Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja v višini 102.000 evrov, preostali del 194.520 evrov vredne naložbe pa je zagotovila Občina Postojna.

Cilj projekta je bil predvsem oživitev mestnega parka, prijaznega občanom in drugim obiskovalcem. Poleg tega bi s prikazom znamenitosti postojnskega podeželja obiskovalci pridobili več lokalnih informacij, s čimer bi se posledično povečal turistični obisk na območju občine Postojne. Projektno dokumentacijo in nadzor nad izvajanjem del pri urejanju parka je z veliko skrbnostjo in prizadevnostjo opravila družba Biro Žagar, d. o. o. iz Cerknice. Izvedbo gradbeno-obrtniških in instalacijskih del, vključno z nabavo urbane opreme, je zagotovila družba Pirnat, d. o. o. iz Ljubljane. Opremo otroškega igrišča s trim stezo je dobavila in namestila družba Euromix, d. o. o. Izdelava manjkajočih tabel je v pripravi, postavitve pa bo izpeljana naslednje leto v sklopu vsakoletne spomladanske čistilne akcije.

Besedilo in fotografija: Marino Samsa.

Drsanje v srcu Postojne

Na Titovem trgu bo tudi letos med 1. decembrom in 31. januarjem urejeno montažno drsališče, ki je v preteklih letih zelo popestrilo vzdušje v središču mesta. Ernest Zakarija, direktor podjetja Studio Proteus in vodja organizacijskega odbora, je povedal, da so bili z lansko sezono zadovoljni in napovedal nekaj novosti.

»Drsališče je privabilo dobrih 6000 obiskovalcev; zasedeno je bilo tako dopoldan, ko so ga uporabljale šole za ure športne vzgoje, kot popoldan in zvečer - ostali meščani. Lani smo prvič organizirali turnir v curlingu, ki nas je vse navdušil, zato bomo letos organizirali kar štiri tovrstna športna druže-

nja.« 16. in 27. decembra ter 6. in 20. januarja. »Tako velikih montažnih drsališč v Sloveniji ni prav veliko, naše pa je zagotovo edinstveno s pogledom na zgodovinske stavbe iz 17. stoletja in na hrib Sovič z ostanki gradu, zato bomo k drsanju v srcu Postojne povabili tudi obiskovalce od drugod, še posebej tiste, ki v Postojni prenočujejo pri zasebnih sobodajalcih ali v hotelih,« je napovedal. V sodelovanju z Notranjskim muzejem bodo zgodbo drsališča povezali tudi s ciklom filmov »Stari Postojncani«, ki nastajajo v produkciji Studia Proteus. »Ograjo drsališča bomo opremili s fotografijami drsanja in motivi Postojne pozimi iz tistih časov. Tako bo drsališče postalo prostor, kjer se bomo Postojnci ne samo družili, ampak tudi bolje zavedali svoje preteklosti in svoje identitete.«

Otrokom bodo tudi letos ponudili **igre na ledu** in jim dodali še **šolo drsanja**. K obisku vabijo tudi odrasle, saj drsanje poskrbi za dobro razpoloženje in koristi zdravju. Med dobrodošlimi novostmi bo tudi **tradicionalni letni dogodek Društva za gostinstvo in turizem Postojna Pivka 27. decembra**.

Drsališče bo odprto od ponedeljka do petka od 16. do 21. ure (s predhodno rezervacijo za organizirane skupine od 7. do 15. ure) ter ob koncu tedna in med prazniki od 10. do 21. ure. Za uro drsanja boste odšteli štiri evre, z lastnimi drsalkami pol evra manj.

Alenka Furlan Čadež

Mladi se morajo recikliranja še naučiti

Po skoraj enem letu se je v Postojno vrnil Swap, ki je tokrat potekal v dveh delih. Popoldanska izmenjevalnica oblačil je bila namenjena dijakinjam, večerna pa ženskam. Žal je na Martinov večer udeležbo v Dijaškem domu SGLŠ Postojna nekoliko oklestil prvi letošnji sneg, vseeno pa je lastnice zamenjalo kar nekaj kosov oblačil in modnih dodatkov. Nove lastnice so dobila tudi številna otroška oblačila, ki so bila tako v petek kot v soboto na voljo na Zmajčku Zamenjavčku.

Swap party je mednarodno gibanje, ki ima vse več privrženek tudi v Sloveniji. Današnja ponudba (poceni) oblačil je namreč zelo izkoriščajoča za tiste, ki jih šivajo, posledice masovne proizvodnje pa so škodljive za okolje. Na Swap zabavah ženske izmenjujejo oblačila in modne dodatke, pa tudi ideje in poglede na življenje. Zato ima vsak Swap tudi vzornico, ki s svojo osebnostjo, stilom in z načinom življenja navdihuje mnoge ženske. Udeleženkam jenskega Swapa v Postojni je tokrat spregovorila **Anuša Gaši**, poznavalka odnosov z javnostmi in oglaševanja. Ženske pa so se razvajale tudi z brezplačno masažo rok, obrazno re-

fleksoterapijo in s poslikavo obraza.

»Na Swap-u treniramo nenavezanost na stvari, ustvarjamo lične omare, režemo stare vzorce in spomine ter razvijamo povezanost s seboj in z drugimi ženskami,« pravi **Metka Šori**, ki na Obali organizira tovrstne izmenjevalnice že nekaj let in tako širi idejo ponovne uporabe. Pri ženskah se je ta že dobro prijel, težji oreh so mladi. »Rodili so se v potrošniškem svetu, zato jih je težje prepričati o recikliranju, še posebej zato, ker so danes oblačila tako poceni,« ugotavlja Šorijeva, malo razočarana nad majhnim zanimanjem dijakinj za izmenjevanje oblačil na Swapu v Postojni. Treba

Na jesenskem Swapu je bila vzornica Anuša Gaši.

je najti pot, kako ponovno uporabo pripeljati v njihovo življenje. »Pri tem imajo veliko vlogo lahko prav šole,« meni organizatorica in ob tem pohvali podporo vodstva SGLŠ - tam so za dekleta pripravili tudi delavnico kreativne predelave oblačil.

Že zgodaj pa se recikliranja učijo malčki, katerih mamice so premajhna ali nerabljena sezonska oblačila ponudila na Zmajčku Zamenjavč-

ku. »Namen projekta ni le izmenjava otroških oblačil kot alternativa potrošništvu, temveč tudi ozaveščanje potrošnikov o pomembnosti ponovne uporabe in s tem zmanjševanja onesnaženosti ter spodbujanje druženja med mladimi starši,« pravijo dekleta iz **Društva Lokalci**, ki je podobno izmenjevanje prvič pripravilo že spomladi.

Besedilo: Mateja Jordan; fotografija: Janez Mandeljc.

Jože Petkovšek, najstarejši še živeči partizanski bolničar, župan Igor Marentič in predsednica Krajevne organizacije ZZB za vrednote NOB Postojna Bruna Olenik.

V počastitev dneva spomina na mrtve

Tako kot vsa leta doslej se je konec oktobra odvijala osrednja žalna slovesnost ob spomeniku na Trgu padlih borcev v Postojni. Pripravili sta jo Občina Postojna in Krajevna skupnost Postojna.

Na spominski svečanosti so se zbrani poklonili vsem preminulim, ki so padli med vojno ali umrli v koncentracijskih taboriščih, in padlim za samostojno Slovenijo leta 1991. V kulturnem programu so nastopili: Oktet Bori ter recitatorki Laura Žmak iz OŠ Miroslava Vilharja Postojna in Rea Mandič iz OŠ Antona Globočnika Postojna. Slavnostna govornika sta bila **župan občine Postojna Igor Marentič** in **predsednik Zdrženja za vrednote NOB Postojna Jerko Čehovin**. Spregovoril je tudi 96-letni **Jože Petkovšek**, najstarejši še živeči partizanski bolničar,

in kratko osvetlil svoje spomine na vojne dogodke.

Krajše spominske slovesnosti so se odvijale tudi pri drugih spomenikih in obeležjih (pri spomeniku **talcem na Javorniški cesti**, na vojaškem pokopališču v Kazarjah, na Mačkovcu, na Ravberkomandi, pri obeležju **Sardincev na Ljubljanski cesti**, na pokopališču v Postojni in ob grobu **tigrovca Jožeta Kukca**). Udeležili so se jih predstavniki KS Postojna, predstavniki ZB NOB Postojna, delegacija Občine Postojna in osnovnošolci. S polaganjem cvetja in vencev ter prižigom sveč smo se tako tudi v naši občini poklonili spomenu na umrle.

Besedilo: Polona Škodič; fotografija: Foto Atelje Postojna.

Simbolična predaja novega defibrilatorja, ki bo odslej na voljo prebivalcem Malega Otoka.

Defibrilator zdaj tudi v Malem Otoku

Območno združenje Rdečega križa (OZ RK) Postojna-Pivka je mesec oktober posvetilo aktivnostim ob 16. oktobru, evropskem dnevu oživljanja. Aktivnosti so zaključili na Občini Postojna, kjer so županu Igorju Marentiču simbolično predali nov defibrilator, ki bo odslej na voljo prebivalcem Malega Otoka.

Kot je povedala **sekretarka združenja Petra Šajn**, so v oktobru po šolah in vrtcih ter v nakupovalnih središčih obeh občin izvedli številna izobraževanja na temo temeljnih postopkov

oživljanja in uporabe defibrilatorja. Združenje je napravo kupilo z denarjem, ki je po nakupu AED za občino Pivka ostal od izkupička vstopnic z dobredelnega stand-up večera z Denisom Avdičem in Radiem 94, ter s sredstvi treh donatorjev - Studia Proteus, podjetja Kompost in anonimnega donatorja. Manjkajoči del je primarknilo OZ RK Postojna - Pivka. To je že 30. defibrilator v postojnski občini.

Besedilo: Mateja Jordan; fotografija: Foto Atelje Postojna.

Združenje šoferjev in avtomehanikov Postojna

Zveza združenj šoferjev in avtomehanikov Slovenije ima že 62 let svojo enoto tudi v Postojni. Poznamo jo pod kratičnim imenom ZŠAM Postojna. Združenje je bilo v Postojni ustanovljeno leta 1954 z namenom, da se v skupnosti stori čim več za dobro obveščenost, usmerjenost v znanje in varnost v cestnem prometu.

Številni člani ZŠAM Postojna po vseh šolah v občini vsako leto skrbijo za varnost otrok na prve šolske dni.

»V začetku so za članstvo poskrbela v glavnem prav podjetja, kjer se je dejavnost izvajala. V našem primeru gre za velika prevoznaška podjetja. Vsakemu šoferju je bilo v čast, če se je lahko pridružil članom ZŠAM v podjetju,« se spominja **Stojan Žele, predsednik upravnega odbora**. Postojnsko društvo skupaj z Idrijo, Logatcem, s Cerknico in z Ilirsko Bistrico ter Vrhniko tvori Združenje Notranjsko-primorske regije. Njihovo delovanje je od nekdaj povezano s Svetom za preventivo in vzgojo v cestnem prometu ter policijo. **Člani ZŠAM Postojna zato vsako leto prisostvujejo na različnih področjih varovanja**. Pomembno vlogo ima društvo na prve šolske dni v septembru, ko je med pešci v prometu veliko malih osnovnošolcev, člani pa v tem času varujejo najbolj frekventna mesta na območju šolskih poti občine Postojna in Pivka. Sodelujejo tudi v akcijah "Dan brez avtomobila", "Dan spomina na žrtve prometnih nesreč", "Bodi previden – bodi viden", "Pešec", pri kolesarskih izpitih v osnovnih šolah, varovanju na športnih in kulturnih prireditvah in ob številnih drugih priložnostih. **Trenutno je v društvu 267 članov**, pred leti pa jih je bilo tudi do 320. »Članstvo se 'stara'. Čas hudega tempa namreč mlajšim šoferjem skorajda ne dopušča časa za udejstvovanje na področjih, ki so izven njihovega poklicnega dela. Žal se vse prečkrat srečamo prav na dneve, ko se še zadnjič poslovimo od enega svojih članov,« pojasnjuje Žele.

Kako učinkoviti in zanesljivi so člani združenja pri svojem delu, dokazuje priznanje občine Postojna "23. april", ki so ga prejeli za delo z mladino in varnost v cestnem prometu, in "Zlati znak" Agencije za varnost prometa, podeljen za prispevek k večji varnosti v prometu. Pred petimi leti so pridobili tudi status društva v javnem interesu, njihov predsednik Stojan Žele pa je ob mednarodnem dnevu prostovoljcev za leto 2012 prejel priznanje Državnega sveta Republike Slovenije za izjemne dosežke na področju prostovoljstva "Prostovoljec leta". Društvo uspešno vodi že dvanajst let. Skupaj z upravnim odborom in ljudmi, ki so pripravljene vlagati svoj čas in trud v dobrobit sokrajanov in meščanov, že desetletja opravljajo dela, ki si jih vsako leto zastavijo na občnem zboru. Na letošnjem srečanju so še posebej izpostavili dobro sodelovanje z občinama Postojna in Pivka: »Skupno delo pri izobraževanju in izvedenih akcijah na področju varnosti v prometu je ključni del našega zgledega sodelovanja,« pravijo v ZŠAM Postojna. »To, kar si zastavimo in počnemo vsako leto, je naša obveza in zaveza tudi za naprej: storiti čim več za dobro obveščenost, usmerjenost v znanje in varnost v cestnem prometu, predvsem pa naše najmlajše naučiti zavedanja pomembnosti tega znanja in vrednot ter spoštovanja sebe in ostalih udeležencev v cestnem prometu. Želja vseh nas pa je, da bi lahko v društvo vključili čim več mladih – znanja polnih in željnih ljudi,« zaključuje Žele.

Besedilo: Tjaša Blaško; fotografija: arhiv ZŠAM Postojna.

Matenja vas

Matenja vas je edino naselje v Sloveniji s tem imenom. Silvo Torkar je v svojih raziskavah o imenovanjih vasi zapisal, da ima podobno ime vas Matena v občini Ig, in dodal, da se je leta 1297 Matenja vas imenovala Matensdorf, 1400 Mathestorff, čez 98 let Mathesdorff, 1720 Meteina vaß, po 24 letih Matenna, 1780 Martina vass, 1823 Mantersdorf. Dodal je še: »Krajevno ime je izpeljano s starim svojilnim priporskim obrazilom -jъ iz ljubkovalne oblike krstnega imena Matthaueus.« Med domačini pa je znana pripoved, da je Matenja vas nastala najbrž v 13. stoletju, ko je Slavina postala samostojna fara in naj bi se na tem območju naselil kmet ali pastir z imenom Mate. Zanimivo je tudi, da J. V. Valvasor v Slavi Vojvodine Kranjske omenja Matenjo vas kot Matersdorf. V času italijanske oblasti se je imenovala Mategna (Matenja).

Cvetoče obdobje v 70. letih prejšnjega stoletja

Matenja vas leži na južnem delu Spodnje Pivke, ob regionalni cesti Postojna–Prestranek, 535 m nad morsko gladino. Naselje je eno izmed največjih v občini Postojna. Intenzivno gradnjo hiš so ljudje začeli v 70. letih prejšnjega stoletja. Ta se, sicer v nekoliko manjšem obsegu, še vedno nadaljuje. V zadnjih desetih letih je bilo

sto jedro, ki ga domačini imenujejo »Dulenski konc«, **ново naselje**, prav tako gručasto, pa se razteza proti železniški progi Postojna–Prestranek oziroma na vzhodni strani regionalne ceste Rakitnik–Matenja vas. Dva **obcestna dela** sta raztegnjena ob regionalni cesti Rakitnik–Matenja vas in Matenja vas–Prestranek. Nič ne bi bilo narobe, če bi vsaj nekatere poti po vasi poimenovali oziroma določili ulice in obenem dobili tekoče oštevilčenje hišnih števil, kajti sedaj vlada ponekod prava zmeda.

Staro jedro je pričevalec mnogih usod

Najbolj zanimivo je staro jedro, ki leži na desni strani regionalne ceste, na položnem pobočju. Ker se rahlo spušča proti reki Pivki, je očem skrito. Začenja se z velikim trgov (domačini mu pravijo »**Pod lipo**«), na katerem raste okrog 200 let stara lipa. Ena zgodba pripoveduje, da naj bi jo zasadil Janez Črnač, druga (bolj verjetna) pa pravi, da jo je posadil Pavel Malnaršič.

Ob lipi stoji **kamnita miza**, ob kateri so se in se še zbirajo Matenjci. Pod lipo stojita tudi lepo obnovljena **vaška »štirna«** in **sponenik tigrovcu Tonetu Črnaču**. Pod starim jedrom je znano območje, imenovano **Križni ali Kužni dol**, kjer so (po ustnem izročilu) pokopavali žrtve kuge, ki je tod morila v letu 1855. Staro jedro je tudi večkrat pogorelo - leta 1767 do

tal in zadnjikrat 1923, takrat je zgorelo 27 gospodarstev. Z zaslužkom, ki ga je iztržila s prirejanjem dramskih iger, jim je pomagala Marijina družba. Starejši domačini se zelo dobro spomnijo še ene tragedije, ki se je zgodila na gmajni nad vasjo kmalu po drugi svetovni vojni. Eksplozirala je ročna granata in ubila štiri prijatelje, stare od 11 do 16 let. Enaki grobovi na pokopališču v Štivanu pričajo, kako je za njimi žalovala vsa vas.

Matenjci so lepo obnovili tudi vaško »štirno«

Danes je staro jedro precej spremenilo svojo podobo. Hiše so skoraj vse obnovljene, na njegovih obronkih pa je zgrajenih nekaj novih domačij. O starosti jedra pričajo še ohranjene starejše hiše – **Jerajeva, Kubentova, Kalanova ...**, zgrajene v znanem pivškem slogu. Najmogočnejše pa so **Žitkova, Sajeveva in Županova**. V Matenji vasi so namreč imeli tudi župana. Največja in najmogočnejša hiša pa je »**Pri Žnidersiču**«, ta stoji tik ob regionalni cesti na desni strani iz smeri Rakitnik. V tej hiši so se dogajale in se še zanimive dejavnosti. Pred dobrimi 130 leti so prvemu znanemu lastniku zgradbe Karlu Vilharju sledili Ivan in Milan Žnidersič (ki sta prišla s Kala) ter Franc Dekleva,

nato Frančiška Kogej, Božidar in Božena Homan in Pavla Malneršič. Že v času gradnje železnice Dunaj-Trst je bil v njej sedež koncesije za točenje vina, nato pa so se vrstili trgovska in gostinska dejavnost, mlinarstvo, peka kruha, zeljarna, reja piščancev, struženje in prodaja gradbenega materiala, danes sta v njej dve stanovanji. V hiši so delovali tudi Kmečka posojilnica in hranilnica, ki je leta 1930 doživela polom, ter trafika. V velikem hlevu zraven stavbe je imel v času prve svetovne vojne Borojevič nastanjene konje. V obdobju Italije so imeli v spodnjem delu stavbe (v magazinu) Italijani svojo postojanko. V času predaje cone A Italijanom pa so bili v njej nastanjeni vojaki JLA.

Živahno dogajanje v prvi polovici 20. stoletja

Matenja vas je bila vselej znana po pestrem dogajanju na vseh področjih, zlasti med obema vojnoma in še dve desetletji oz. tri po drugi svetovni vojni. V **Krajgerjevi hiši** sta delovali trgovina in gostilna, **Pri Pavli** (Pri Petrovih) tudi trgovina in daleč naokoli znana gostilna **Pri Barci. Pri Markotovih** so imeli stiskalnico za pridelovanje mošta, tudi plemenskega prašiča, ki je doživljal obiske svinj iz precej oddaljenih krajev, bila pa je tudi furmanska hiša. Znani so bili še »**šuštar**« Matija Berne, »**žnidar**« Alojz Malneršič, kovač Jože Stegel in mlekark Pavel Milharčič, lastnik prvega traktorja v vasi.

Ob regionalni cesti, tam kjer je danes avtobusna postaja, je bil velik **vaški kal** in ob njem **kapelica iz 1880**, posvečena Križanemu. Na ograji je bil vdelan **železni križ z letnico 1884**; ta je še edini ohranjen element, hranijo pa ga v štivanski zakristiji. Kapelico so namreč zaradi ureditve ceste leta 1957 podrli. Nedaleč od kala je bila v času žetve postavljena velika moderna mlatilnica. Včasih so vozo-

Sander Malneršič je odličen pripovedovalec, vir matenjskih zgodb.

na novo zgrajenih deset hiš. V Matenji vasi živi okoli 330 ljudi, hišnih števil je okoli 100. Praznih hiš je kar 12, predvsem zato, ker so si Matenjci ob starejših zgradili nove. Zaradi povečane pozidave je postala Matenja vas tudi ena izmed najbolj razčlenjenih in razpotegnjenih vasi na Postojnskem. Sestavlja jo več delov: **staro gruča-**

Nekdanja Žnideršičeva (danes Malnaršičeva) hiša je bila v Matenji vasi središče dogajanja.

vi čakali v dolgi vrsti tudi po ves dan, noč in še naslednji dan, da so prišli na vrsto.

Matenjci še negujejo stare običaje

Tudi kulturno življenje je bilo v Matenji vasi vselej prisotno in zelo živahno. Matenjci so bili znani kot izredno dobri pevci. Letos so praznovali **110-letnico ustanovitve pevskega društva «Javornik»**, katerega prvi predsednik in pevovodja je bil **na-dučitelj Anton Pegan**. »V času gibanja za Zedinjeno Slovenijo so tudi Matenjci pripravili Tabor v Strašnem dolu,« je povedal **Franc Malneršič**. Zlasti v času Italije so se zbirali Pod lipo in prepevali kljub stalnemu fašističnemu nadzoru. Ves čas so bili Matenjci znani po **koledovanju**. Tudi danes so ponosni na ta običaj, saj ga negujejo le redki kraji v Sloveniji. Pesem Kolednica, ki je stara že več kot

V Matenji vasi je edino sakralno znamenje križ.

170 let, je originalna matenjska. Poudariti moramo, da so bili koledniki najprej samo fantje, potem so se jim pridružili tudi moške, danes pa sodelujejo tudi dekleta, žene in otroci. Na novega leta dan gredo koledniki najprej k »štirni« v Grobišče, kjer zapojejo kolednico, nato še v Rakitnik in seveda v Matenjo vas od hiše do hiše. Koledniško »fešto« pripravijo prvo soboto v novem letu v Mal-

neršičevi (Žnideršičevi) hiši. Ob tej priložnosti so nekoč med fante sprejemali »fočke«, seveda le, če so prej plačali fantovščino. Leta 1908 so v Matenji vasi ustanovili prav posebno društvo – **Klub Odvada**, ki ni imelo niti predsednika niti tajnika. Namen kluba je bil izkoreniniti tuje izraze iz pogovornega jezika in jih nadomestiti s slovenskimi besedami. Za vsako izgovorjeno tujko je bila kazen v višini enega vinarja v korist družbe Cirila in Metoda (Ciril-Metodov žep). Za tujo izrečeno kletvico pa je bila kazen celo dva vinarja. V ta namen so pri Kmečki posojilnici in hranilnici odprli posebno hranilno knjižico. V vasi je bila tudi **knjižnica**. Pred pro-

Matenja vas je eno največjih naselij v občini Postojna.

padom jo je rešila Marijina družba, ki je nato v župnišču v Štivanu ustanovila Ljudsko knjižnico Matenja vas. Domačini iz Rakitnika, Grobišč in Matenje vasi so v 70. letih 19. stoletja prosili odgovorne družbene ustanove, da bi dobili **svojo šolo**. Željo so jim izpolnili leta 1871. Najprej so dobili Ljudsko šolo, v času Italije je delovala italijanska šola, v Žnideršičevi hiši potem partizanska šola, po osvoboditvi pa Državna osnovna šola Matenja vas, ki se je leta 1953 z vso opremo preselila na Prestranek. V Matenji vasi je veselo tudi na pustno soboto, ko se pri Skočirjevih zberejo maskare in gredo nato po vasi. Zvečer pa pripravijo **pustno rajanje**. Domačini iz Grobišč, Rakitnika in Matenje vasi se družijo tudi ob prazniku sv. Janeza Krstnika (sv. Janeza); takrat postavijo **mlaj**. Zabavno je tudi ob priliki ženitve – ženinu ali nevesti vselej postavijo »**kluno**«.

Zgode in nezgode

Pestro, raznoliko, čeprav mnogokrat težko življenje je staklo marsikatero zgodbo, anekdoto, dogodek ... »Zanimiv je oni z začetka prejšnjega stoletja: Posestnik in trgovec Ivan Žnideršič je napisal oporoko in v njej določil, da mora njegov dedič za štivansko cerkev napraviti podobo Ma-

tere božje. Sin Milan pa je dal izdelati kip iz cementa, ki so ga postavili na oltar,« je povedala **Danica Hrovatin Šabec**, ljubiteljica umetnosti in zbirateljica. Matenjci pa se najraje spomnijo prihoda ciganov v vas. **Sander Malneršič** nam je povedal, da je v vasi živel mali kmet, a dober gospodar, Jakob Šmulov. Na prvi novembrski dan, ko so začele naletavati prve snežinke in je okrog vogalov zavijala mrzla burja, si je Jakob zadovoljno mel roke, kajti imel je polno shrambo dobrot in pripravljena drva – v tistem letu mu je šlo pravzaprav vse po sreči. Morila ga je le ena skrb. Moški je bil takrat pomemben le, če je imel velike, močne brke, njegovi pa so bili bolj »švoh«. Ciganka je prišla tudi k Jakobu. Ponudila mu je prerokovanje za ščepec tobaka. Jakob jo je pobaral, če zna tudi »coprati«. »Seveda znam, a to ne bo poceni,« mu je odgovorila ciganka. Jakob ji je pokazal polno shrambo in jo zaprosil, naj mu »zacopra« velike, košate »mustafek«. Ciganka je čez Jakoba povezla velik čeber, stopila nanj, plesala in prepevala: »Hlisti, hlasti, hlisti, hlasti, strici Šmuli mustafi rasti.« Po dolgem času je Jakobu uspelo zlesti izpod čebr. Najprej je preveril, če so mu zrasi brki, potem pa je z grozo opazil, da je iz shrambe vse izginilo, o ciganih pa ni bilo ne duha ne sluha.

Spomenik tigrovcu Tonetu Črnaču.

V Matenji vasi so bili rojeni pomembni ljudje. Pred 137 leti se je rodil **dr. Mavricij Rus** – zdravnik, ki je bil med prvimi prostovoljci balkanske vojne, prvi šolski zdravnik v Ljubljani, mestni zdravnik in zdravnik gasilcev, pomočnik človekoljubnim društvom, bil pa je tudi predsednik zdravniške zbornice in mestni fizik, predavatelj, publicist in organizator raznih tečajev. Poleg njega so bili znani tudi **Tone Črnač** – gozdni tehnik, pisec v lovskih publikacijah, pomemben tigrovec, partizan; **Branko Žnideršič** – gradbeni inženir, Prešernov nagrajenec; **Jakob Milharčič** – fotograf, violinist, slikar; **Lojze Milharčič** – duhovnik, škofov tajnik, ki je letos v Štivanu praznoval 40. letnico duhovništva; **Peter Gorup** – »čudežni glas«, ki je vsepovsod navduševal občinstvo, saj je vodil cerkveni pevski zbor v Štivanu, vaški oktet v Selcah, mešani pevski zbor in oktet KUD Ivan Vadnal Prestranek ter dobil Kosovelovo nagrado; **Jakob Žitko** – fotograf, založnik matenjskih razglednic in **Marija Debevec**, sopranistka, če omenimo le nekatere.

Želijo si svoje krajevne skupnosti

Matenjci se zelo resno lotevajo del, predvsem tistih, ki so pomembni

za lepše, udobnejše in zdravo življenje. **Sandi Skočir, predsednik vaške skupnosti**, nam je povedal, da so obnovili poljske poti in na pokopališču v Štivanu poti do grobov, robni zid in streho mrliške vežice. Očistili so tudi strugo reke Pivke med štivanskim mostom in Strženom v Rakitniku. Matenjci so veliko pridobili v zadnjih letih z občinskimi projekti: v delu je izgradnja glavne linije komunalne kanalizacije, delno je obnovljeno dotrajano vodovodno omrežje, končani sta napeljava optičnega omrežja in pločnik z vso infrastrukturo od Prestranka do Matenje vasi. Opravljena je tudi zanesljivejša oskrba z električno energijo. Na novo pa je asfaltiran tudi del lokalne ceste Štivan–Grad Prestranek.

Sandi Skočir nas je opozoril, da imajo Matenjci zelo smeje načrte tudi v prihodnosti. Najprej morajo urediti prehode za pešce, pri avtobusni postaji pa uvoz v staro jedro. Radi bi čimprej zgradili tudi košarkarsko in otroško igrišče. Dokončati morajo še komunalno kanalizacijo in urediti vaške poti (ulice) ter območje Pod lipo. V njihovih načrtih so tudi obnova javne razsvetljave, izgradnja žarnega zidu na pokopališču, ureditev križišča pri štivanskem mostu (ob križišču stoji že obnovljeno sakralno znamenje) in ureditev poljske poti proti vojaškemu poligonu. Predvsem pa si želijo ustanoviti lastno krajevno skupnost, v katero bi bili vključeni še Rakitnik, Grobišče in zaselek Štivan, ker menijo, da bi tako organizirani hitreje udeležali zastavljene cilje, in nenazadnje tudi prostovoljno gasilsko društvo.

»Načrtov nič koliko! Matenjci smo odločeni, da jih bomo slej ali prej tudi uresničili. Volje in delovne vneme nam ne manjka,« je najin pogovor zaključil Sandi Skočir.

Besedilo: Gabriela Brovč; fotografije: Foto Atelje Postojna.

Razstava o psoriazii v avli postojnskega zdravstvenega doma.

Skrb za zdravje in socializacijo

Skrb za zdravje so v svoje poslanstvo vključila tudi nekatera društva in organizacije, med njimi tudi Društvo invalidov Postojna, ki smo ga predstavili v septembrski številki Postojnskega prepaha. V novembrski številki pa izpostavljamo nekatera, ki so v oktobru in novembru s svojimi dejavnostmi opozorila na pomen zdravlja ljudi.

Društvo »Vezi« od leta 2005 deluje s programom stanovanjske skupine tudi v Postojni, v dijaškem domu SGLŠ Postojna. Osnovni namen Stanovanjske skupine Postojna je nudenje psihosocialne rehabilitacije osebam z dolgotrajnimi težavami v duševnem zdravju, ki zaradi različnih razlogov ne zmorejo več živeti v domačem okolju in za življenje v skupnosti potrebujejo strokovno pomoč, podporo in vodenje. Ciljna skupina uporabnikov so polnoletne osebe, ki se prostovoljno na podlagi osebne prošnje, po predhodnem ogledu programa in z ustreznim mnenjem psihiatra ter poročila pristojnega CSD odločijo za vključitev. Ta jim nudi ustrezno namestitev, pomoč pri spoprijemanju s težavami, ki jih prinaša duševna bolezen v vsakdanjem življenju, krepitev socialne mreže, pridobivanje socialnih spretnosti in veščin, ponovno prevzemanje aktivne socialne vloge, višanje nivoja socialne vključenosti in kvalitete življenja ter učenje sprejemanja in prevzemanja odgovornosti za lastno življenje. V programu želijo stanovalcem omogočiti napredovanje do te mere, da bi ponovno samostojno ali ob podpori svojcev zaživel v svojem domačem okolju in se naučili živeti kvalitetno kljub duševni bolezni.

Dnevni center Šent Postojna, ki ima svoj sedež na Tržaški cesti 24, predstavlja s svojim programom dopolnitev javne službe socialnega varstva na področju pomoči osebam s težavami v duševnem zdravju in njihovim svojcem na Postojnskem. Namen programa je socialno vključevanje ranljive skupine oseb s težavami v duševnem zdravju v vsakdanje življenje in pomoč pri doseganju čim višje stopnje psihosocialne re-

habilitacije – njihove samostojnosti in neodvisnosti. Program dnevnega centra se v Postojni izvaja že od leta 2011. Svoje storitve nudijo približno stotim osebam na leto, opažajo pa, da so potrebe večje, vendar se zaradi razpršenosti področja in stroškov prevoza ne odločajo za vključitev. Ta je za uporabnike brezplačna. Želijo si še več sodelovanja z zdravstveno službo v Postojni in celostne obravnave oseb s težavami v duševnem zdravju.

V obdobju gospodarske krize so se zmanjševale tudi možnosti zaposlovanja invalidov. Marsikatero invalidsko podjetje, v katerem so invalidi imeli zaposlitev in posledično socialno vključitev, je pristalo v stečajju, invalidi pa kot brezposelni na Uradu za delo. Trend pri zaposlovanju invalidov se v slovenskem prostoru sicer rahlo izboljšuje, še vedno pa primanjkuje delodajalcev, ki bi zaposlovali tudi najbolj ranljive skupine. V letošnjem marcu je v Postojni zaživel **zavod za rehabilitacijo in izobraževanje invalidov Human.si**. Zavod ima sedež na Kolodvorski ulici, v prostorih podjetja Eral, v program pa je vključenih pet invalidnih oseb, od katerih so eni že pomagali do zaposlitve. Program izvajajo v poslovnem sodelovanju s petimi lokalnimi podjetji – z Eralom, s Tiskarno Ale, Knjigovoznico Tisa, Sinegrafom in Pomi plastom, mrežo poslovnih partnerstev pa nameravajo še razširiti. Zavod Human.si, ki ga vodi direktor Borut Olenik, tesno sodeluje tudi z zavodom za rehabilitacijo in izobraževanje invalidov Šentprima in društvom Šent. Prihodnje leto bi radi ustanovili zaposlitveni center, kjer bi lahko neposredno zaposlili invalide z zmanjšano delovno sposobnostjo. Zavod mora invalidom v programu

rehabilitacije in izobraževanja zagotoviti vsaj 100 delovnih ur mesečno. Poleg pridobljenih izkušenj in veščin ter honorarja, ki ga prejmejo za opravljeno delo, je za invalide, vključene v program za rehabilitacijo in izobraževanje, zelo pomembna tudi socialna vključenost. Zato prinese delovno usposabljanje večini nov življenjski elan, večje možnosti za zaposlitev in s tem za samostojno življenje.

Pri ozaveščanju obolelih za psoriazio in širše družbene skupnosti ima pomembno vlogo **Društvo psoriatikov Slovenije – podružnica Notranjske**. Med 24. in 28. oktobrom je v avli postojnskega zdravstvenega doma pripravilo priložnostno razstavo z naslovom Premagovanje ovir za bolnike s psoriazio. Prizadevni člani društva so na petih panojih v sliki in besedi prikazali njihovo delo,

stiskah. Deluje v okviru slovenske Zveze društev za telefonsko pomoč v stiski, v kateri so še tri druga podobna društva. Oktobra se je okoli 150 članov iz vse Slovenije zbralo na 26. dvodnevem izobraževalnem srečanju v Postojni. Tema letošnjega srečanja je bila Žalost in krivda.

»Zaradi socialne stiske je vse več klicev povezanih s strahom, kako obdržati službo in preživeti z majhnimi dohodki. Prostovoljci na terenu ne vidimo obrazov, moramo pa poskusiti ublažiti situacijo, jih pomiriti, napotiti k zdravniku ali v društva, kjer bodo dobili primerne odgovore,« pojasnjuje predsednica društva Elida Danič. Mnogim ljudem, predvsem osamljenim in tistim z duševnimi težavami, predstavljajo telefonski svetovalci, ki so v prvi vrsti poslušalci in sogovorniki, edino možnost pogovora.

razstavili pa so tudi glasila, brošure in zgibanke, ki so jih obiskovalci lahko odnesli s seboj. Na svetovni dan psoriazio, 29. oktobra, je bila podobna razstava na ogled tudi v trgovskem centru Mercator v Postojni. Člani društva psoriatikov Slovenije – podružnice Notranjska so z obema razstavama dobro promovirali društvo in njegovo delovanje, predvsem pa so bili zadovoljni, ker so tudi na ta način ozaveščali ljudi, da bolezen ni nalezljiva.

Postojnsko društvo »Tvoj telefon« že 24 let nudi v okviru preventivnega programa psihosocialnega svetovanja telefonsko pomoč otrokom, mladostnikom, ostarelim, osamljenim in drugim ljudem v osebni

V skoraj dveh desetletjih in pol se je ob telefonu izmenjalo več kot 100 prostovoljcev iz Primorsko-notranjske in kraške regije. Trenutno jih je v društvu 43, veseli pa bodo novih sodelavcev, predvsem iz Postojne, Sežane in Ilirske Bistrice. Društvo je neprofitno in popolnoma odvisno od sponzorjev in donatorjev. Sredstva, ki jih pridobijo na javnih razpisih, so namenjena za tekoče delovanje, stroške in izobraževanja prostovoljcev. »Vendar je tvoj trud poplačan, ko izveš, da si nekemu pomagal spet zaupati v življenje in prihodnost,« je zadovoljna Daničeva.

Besedilo: Polona Škodič, Ester Fidel, Gabriela Brovč in Mateja Jordan; fotografiji: arhiv društev.

Popravka

- V septembrski številki Postojnskega prepaha smo v članku Spominska plošča velikemu človeku in zdravniku napačno zapisali, da je Bruna Olenik podpredsednica Krajevne organizacije Zveze združenj borcev za vrednote NOB Postojna, pravilno je predsednica.
- V podpisu k fotografiji pri članku Večer glasbe in poezije na Prestranku je napačno zapisano, da je Magda Jakin Černe tudi idejna pobudnica kulturnega večera KS Prestranek. Idejni pobudnik je Tadej Biščak.

Za napaki se opravičujemo. Uredništvo

Ana Kocjančič Tomazin

Ana Kocjančič Tomazin je inovativna naravoslovka z dušo, ki svojo ljubezen do narave prenaša mladim v šolskem okolju in odraslim v študijskih krožkih. Že od rojstva živi v sobivanju z gozdom - v hiši pod Sovičem, ki ga pozna do obisti. Leta 2002 je prejela priznanje strokovne žirije pri reviji Rože in vrt za najlepši cvetlični kotichek na vrtu, leta 2009 tudi občinsko nagrado za urejen vrt v akciji Občina v cvetju. Če vas bo pot na Sovič vodila čez Čukovco, ne boste spregledali zelo urejene okolice njenega doma, kjer sva pogovor pričeli ob skodelici pristnega čaja. »Pitje domačega čaja je zame obred, ob katerem občutim zadovoljstvo,« pove moja sogovornica in mi postreže s čajem za razstrupljanje »Ana detox« iz kopriv in regratovih listov ter korenin, okus pa popestri z zelenim čajem.

Koliko časa že prebivate v tej hiši?

Sem rojena Postojnčanka; stari starši so iz Orehka in Otlice ter iz Materije pri Kozini. V tej hiši živim od rojstva. Moji stari starši po mamini strani so živeli v Kutinovi hiši, kjer so imeli brivsko-frizerski salon Likar. Nono je izdeloval lasulje za takratna gledališča - Slovensko gledališče, tudi tržaško in postojnsko.

Kdaj ste začutili zanimanje za hortikulturo?

Imela sem veliko srečo, da sem že zgodaj odkrila tisto, kar bi želela početi v prihodnosti. Moj nono je bil pravljicar, predan čebelar, zaljubljen v svoj vrt, na katerem je preizkušal za tedanji čas neobičajne stvari. Takoj za temelji hiše pred 60 leti so bili posajeni trta, magnolija, vrtnice, ki uspevajo še danes. Najbolj grozno sem se počutila, ko je žledolom polomil 40 njegovih dreves. Zelo dobro je pripovedoval pravljice o rastlinah, živalih; to me je pritegnilo v naravoslovje. Imeli smo čebelnjak, ki je bil okusno urejen, v njem pa sem imela svoj kotichek za igro.

Kdaj ste se zapisali šolstvu? Kaj vam pomeni?

Zgodilo se je slučajno. V Šolskem centru Postojna poučujem izbirni predmet Okolje in trajnostni razvoj, ki obravnava podnebne spremembe, način življenja, spoštovanje do rastlin in živali in dejstvo, da smo le del tega življenja. Sem laborantka za biologijo in letos tudi za kemijo. Rada delam z

mladimi, ki mi dajejo energijo. Pohvalila bi moje OTR-jevce, ker grem zaradi njihove izvirnosti, ustvarjalnosti, vprašanj in nerganja z veseljem v službo.

Ljubezen do narave se odraža tudi v vašem delu. V katere dejavnosti na šoli ste prelili to znanje?

Mnenja sem, da morajo biti prostori javnih ustanov primerno urejeni. To je del naše kulture, s tem izražamo spoštovanje do bivačih in obiskovalcev. Ravnateljica se tega zaveda in namenja dovolj sredstev, da prireditve in priložnostne dogodke nadgradimo tudi s cvetličnimi aranžmaji. Zelo ponosna sem na aranžma iz zavrženih palet, ki smo ga z dijaki uredili ob vhodu v šolo in je nadomestil vratarnico. Ko dijaki zaključijo dvoletni program predmeta Okolje in trajnostni razvoj, simbolično posadimo drevo v okolici Šolskega centra. Naredili smo eko kotichek, šolsko mlako, zbiramo padavinsko vodo in v okviru naših možnosti preučujemo njeno sestavo. Pripravili smo tudi posebne mize, s pomočjo katerih opravljamo terenske meritve, kot so analiza vode, tal ipd.

Poznavanje zdravilnih rastlin in njihovo učinkovanje je bilo dolgo časa edina oblika pomoči pri zdravstvenih težavah. Kako ste vi vzljubili zelišča?

Vedno mi je bilo fascinantno, česa so sposobne rastline. Zanimala me je njihova fitofiziologija. V določenem obdobju, ko mi je bilo v življenju težko, sem imela zdravstvene težave, in jih uspešno odpraviti tudi z zdravilnimi zelišči. Odprla so mi nov svet in ugotovila sem, da si do določene mere lahko pomagam sama. Z znanjem znaš ločiti zrnje od plev, še posebej, ko vidiš, kaj vse je moč najti danes na trgovskih policah. Tudi znanje naših babic je bilo primerno času in okolju, v katerem so živele. Recimo gabez, ki so ga nekoč pogosto uporabljali za oblogo pri zvinih ipd., in je, kot slišim, ponovno popularen pri športnih trenerjih, škoduje jetrom, enako lapuh in repuh. Zato je pri uporabi zdravilnih zelišč potrebno spremljati nova dognanja.

Svoje znanje predajate tudi izven šolskega splotja, na številnih delavnicah o zeliščih?

Bila sem ob pravem času na pravem mestu. Začelo se je pred šestimi leti z dvema predavanjema v okviru Turističnega društva Postojna. Na Ljudski univerzi bomo letos prižgali 5 svečk. Peto leto vodim v okviru Univerze za tretje življenjsko obdobje enkrat mesečno študijski krožek »Govorica zelišč«. Smo luštna družčina, ki svojo dejavnost dopolnjuje tudi z drugimi aktivnostmi, kot so sejem sadik, semen in zelišč, medgeneracijska srečanja. Vodim tudi podoben krožek v Pivki, odkar (dve leti) tudi tam deluje Univerza za tretje življenjsko obdobje.

Kot predstavnica Šolskega centra Postojna sodelujete v lokalni akcijski skupini na področju preventive in preprečevanja odvisnosti, ki je bila ustanovljena januarja letos?

Določili smo smernice, organizirano je bilo res dobro predavanje, sicer pa ozaveščamo mlade tudi v okviru pouka. Zavedam se, kako težko je biti v današnjih časih mama z odgovornostjo, da zaščititi otroka pred sintetično drogo, ki je danes v porastu. V šoli se z mladimi veliko pogovarjamo o drogah, o tem, zakaj se podajajo na pot odvisnosti. Tu ni zlatega pravila. Kljub temu da so danes zelo ozaveščeni, jih splet okoliščin lahko pripelje v odvisnost.

Ste zagovornica narave in ureditve mesta, da bo čim bolj živelo z naravo in s tem prejelo njen blagodejni vpliv?

Vsi svetovni trendi so »čim več zelenja«, ker ugodno deluje na psihofizično stanje ljudi. Sodelujem v skupini, ki pripravlja projekt za Užiti in čutni park - nahajal bi se za Osnovno šolo Antona Globočnika ob otroškem igrišču. Zasnovali smo ga tako, da bo v sredini kotichek za druženje, okoli katerega bi posadili rastline iz naših krajev. Projekt bo izveden ob pozitivni kandidaturi za evropska sredstva. Všeč so mi krožišča, zasajena s travami in praprotni, ki so »ponorik« za težke kovine. Sovič je zelenica v mestu, ki viša kakovost našega življenja. Če ga bodo osvetlili, bo ravno nasprotno. Najprej bo izginil netopir, ki je zelo koristen, ker uničuje komarje. Nekatere posledice povzročata tudi urejanje poti - to potem zahteva redno košnjo, ki se ne izvaja. S prometom vnašamo v gozdno okolje seme rastlin, ki uničujejo obstoječo floro. Na vrtu imam polno uročnika, pelina, srobotna, rastline, ki po navadi rastejo tam, kjer človek pušča odpadke.

Narava ne potrebuje človeka, ravno obratno je. Koliko bi to veljalo upoštevati?

Trajnostni razvoj zahteva odrekanje, disciplino, skromnost - večšine, ki nam ob sedanjem načinu življenja niso prijetne. Smo materialistični, sebični in premalo solidarni, ko gre za vsakdanje življenje. V neposredni bližini Črnega potoka, ki ponikne v jamo Ledinko z edinstvenimi kraškimi pojavi, je industrijska cona Veliki otok; le-ta potok in s tem oblikovanje pojavov ogroža. Ob tem, ko razmišljamo, kaj bomo sadili novega v Postojni, ne bi smeli pozabiti na ohranitev tega, kar že imamo. Potreben je zasuk v miselnosti!

Pogovor zaključiva v duhu pravljic, z naukom lisice, ki je Malega princa naučila, da mora na življenje gledati s srcem, in z modrostjo sove iz Medvedka Pu, da oči ne smejo biti v trebuhu, ampak v glavi.

Besedilo: Alenka Furlan Čadež; fotografija: Tomaž Penko.

KAM DANES

vodnik dogajanja v občini Postojna

8.12.2016: **Moj Kino** (vstopnina 6 EUR, za člane kluba Moj kino 5,2 EUR)

16:00 **Zapoj (animirani film) - Slovenska premiera!**

Ustvarjalci zabavnih animacij Skrivno življenje hišnih ljubljencev, Minioni in Jaz, baraba predstavljajo veseli svet najrazličnejših živali, kjer se koala Buster trudi obdržati svoje gledališče. Ker je zabredel v rdeče številke, želi organizirati iskanje talentov, da bi znova privabil obiskovalce ...

18.00 **Vaiana (animirani film)**

Ustvarjalci čarobnih animacij Ledeno kraljestvo in Zootropolis predstavljajo pustolovsko zgodbo iz osrčja Polinezije. Mlada princesa Vaiana želi rešiti svoj rajski otok pred zlovesčo nevarnostjo, zato se odpravi iskat bajeslovnega polboga Mauija.

20:15 **Božična žurka v pisarni (komedija) - Slovenska premiera!**

Uprava podjetja se skuša izogniti zaprtju poslovalnice in se zato odloči pripraviti najboljšo božično zabavo vseh časov ter tako pritegniti potencialno stranko in tako skleniti posel, ki bi njihovo podjetje postavil na noge. Zabava pa seveda kaj hitro ubere nepričakovano pot.

29.11.2016: 19:30 **Nostalglična komedija (Slovensko ljudsko gledališče Celje)**

Režija: Boris Kobal
Vstopnina: 15 EUR

2.12.2016: 18:00 **Jazz koncert Kombo C projekt Rock me monk**
predskupina KOMBO B Zlatka Kavčiča
Vstopnina 5 EUR

10.12.2016: 19:00 **Večer Nikole Tesle 2016**

Nastopajo: Srbsko prosvetno društvo Nikola Tesla Postojna, KD Ženski pevski zbor Prem, PKUD Sveti Nikola Maribor, Srbsko kulturno društvo Sveti Sava Graz - Avstrija.

12.12.2016: 19:00 **Ikarus**
Gledališka drama v izvedbi društva Mali Petelin iz Senovega.
avtor in režiser: Rok Sande
V vlogi Metoda Ziglerja nastopa Postojčan Martin Valič.

Župan občine Postojna v okviru prazničnega decembra poklanja predstavo vsem občanom in svojim poslovnim partnerjem. Predstavi sledi druženje in zdravica bližajočemu se letu 2017. Vstop prost!

16.12.2016: 17:30 **Peripetije čarovnice Hudibabe**
Vstopnina: 6 EUR

17.12.2016: 19:00 **Lara Jankovič - Kot jaz**
Vstopnina: 10 EUR
Glasbena monodrama (posvečeno Edith Piaf in moji Šmoni)

20.12.2016: 19:30 **Obiski (gledališka komedija)**
Režiser: Vinko Möderndorfer
Vstopnina: 15 EUR

Obiski so lahko tudi zagatna stvar. Še zlasti v klasični situaciji, ki jo uprizarja nova komedija Vinka Möderndorferja: ko mlada zaljubljenca prvič obiščeta starše svojega izbranca...

Vstopnice za prireditve Kulturnega doma Postojna dobite na vseh Eventimovih prodajnih mestih in eno uro pred predstavami na blagajni Kulturnega doma Postojna.

notranjski
muzej
postojna

MUZEJ KRAŠA
KRASA MUSEUM

2.12.2016: 18:00 **Odprtje razstave »Pogled na Sovič iz arheološkega depoja Notranjskega muzeja Postojna«**

3.12.2016: **Ta veseli dan kulture**
10:00 - 18:00: Ogljed stalne in občasne razstave
10:00: Delavnica za otroke »V zakulisju muzeja«
16:00: Vodstvo po stalni in občasni razstavi s kustosinjo Almo Bavdek

4.12.2016: **1. nedelja v mesecu brezplačen obisk razstave Muzej krasa za občane za občane**

Athena

prijave do 30.11.2016

Študijski krožek Unikatna keramika

Družili se bomo v mesecu decembru in januarju ter spoznavali različne tehnike oblikovanja unikatne keramike. Vaš prispevek za material je 20 evrov, ostalo sponzorstva Ministrstva za izobraževanje, znanost. Informacije in prijave - Flora Otoničar, 040 462 603.

KULTURNo središče/Društvo Bakla

na ogled do nadaljnjega

1. fotografska razstava Bojana Vilharja

KD KERNEL in ostala društva in organizacije

30.11.2016: 13:30

Skrb zase

Predavanje in delavnica psihologinje Julije Pelc za vodstvene, pedagoške in ostale strokovne delavce regije. Prireditev je odprta za javnost. Velika dvorana Glasbene šole Postojna

Lokalc - center lokalnih umetnosti

9.-14.12.2016 popoldne

Razstavno-prodajna galerija snovalcev iz Postojne in okolice v avli Inštituta za raziskovanje krasa ZRC SAZU.

Društvo likovnih ustvarjalcev Postojna

17.12.2016: 18:00 **Razstava slik Na nebu**
Razstava bo na ogled mesec dni v času obratovanja ZRC SAZU-ja.

Skupine za samopomoč za ljudi s čustvenimi težavami

Obveščamo vas, da Društvo za mentalno zdravje v Postojni organizira dopolnilno mentalno zdravljenje – skupine za samopomoč pod vodstvom izkušenega terapevta. Terapije potekajo v Zdravstvenem domu Franca Ambrožiča dvakrat mesečno ob četrkih z začetkom ob 18. uri. Udeležba je brezplačna. Če ste depresivni, nevrotični, žalujete, imate socialno ali kakšno drugo fobijo, psihosomatske motnje ali kakšne druge čustvene težave, vas vabimo, da pokličete na telefonsko številko 031 643 782, da se dogovorimo o vaši prisotnosti na skupini. Vljudno vabljeni!

Pridrujemo si pravico do spremembe programa zaradi okoliščin, na katere nimamo vpliva. Dodatne informacije vam nudimo na Občini Postojna. Priporočamo, da program prireditev spremljate na www.postojna.si.

7. – 28.11.2016

Razstava ročnih del Fani Konobelj Rebec

(oddelek za odrasle)

29.11.2016: 18:00

Prikaz osnov ličenja z Anjo Bec Požar in Vito Jordan (v sodelovanju z društvom Prestop)

1.12.2016: 18:00

Razstava in predstavitev knjige Slovenske folklorne pripovedi, pregovori, zbadljivke in šalivke avtorja ilustracij Radka Oketiča

OŠ A. Globočnika Postojna

Podružnična šola Bukovje

2.12.2016: 17:00 **V starih bukvah piše...**
(Prireditev je brez vstopnine) Kulturni dom Bukovje

Podružnična šola Studeno v sodelovanju z Vrtcem Postojna - enota Podgurček

7.12.2016: 17:00 **Božično-novoletna prireditev s
sejmom Izgubljena pravljica**

V prepletanju dramske igre in petja nastopa otroški pevski zbor Podružnične šole Studeno.

Podružnična šola Planina v sodelovanju s Centrom Mariapoli Planina

9.12.2016: 17:00 **V pričakovanju praznikov**

SGLŠ Postojna v sodelovanju z Vrtcem Postojna in Občino Postojna

15.12.2016: 16:30

Praznik luči in pozdrav zimi

V parku pri SGLŠ bodo od 16.30 ure naprej sodelovali: otroci Glasbene šole Postojna z igranjem na razne instrumente, čarovnik Grega v palčkovi preobleki, skupina otrok OŠ A. Globočnika v vlogi snežink in folklorna skupina pod vodstvom Brigite Blaško, dijaki SGLŠ v vlogi palčkov pri ogenjčkih. Sledi pohod s svetilkami po Tržaški cesti do centra mesta, pevski nastop 5-6 letnih otrok Vrtca Postojna pod praznično smreko na Titovem trgu, kjer bo program povezoval čarovnik Grega in praznični sejem strokovnih delavk Vrtca Postojna (avla ZRC SAZU, park pred dijaškim domom SGLŠ, Titov trg v Postojni).

Športno kulturno društvo Orehek

17.12.2016: 18:00

Prednovoletni koncert Kulturni dom Orehek

KUD Planina

17.12.2016: 19:00

Prednovoletno srečanje S plesom v praznične dni

Kulturni dom Miroslava Vilharja Planina (prostovoljni prispevki)

Vokalna skupina Unica

18.12.2016: 17:00

PRAZNIČNI KONCERT

v cerkvi Sv. Roka v Planini. Nastopata Vokalna skupina Unica in Otroški pevski zbor Župnije Planina.

TD Pudgura v sodelovanju s Kulturno športnim društvom Lipa Studeno

27.11.2016: 11:00

Žegnanje velikega adventnega venca na Repačah (na začetku vasi Studeno).

Miklavževo dogajanje

Titov trg

5.12.2016

15:00-18:00

Miklavžev sejem

Ponudba izdelkov domače obrti, kmečkih pridelkov, novoletnih daril, gostinske ponudbe in še kaj.

17:00-17:45

Miklavževanje v župnijski cerkvi Svetega Štefana

17:30

Nastop otroškega zbora Črički vrtca Postojna pod vodstvom Nine Maver in Kristine Česnik.

17:45

Slavnostni prižig praznične okrasitve s prihodom Miklavža

Poleg velike novoletne jelke bodo postavljene tudi manjše, na katerih bodo voščilnice in razna praznična sporočila. Letošnja tema okrasitve je Novo leto je nov list, v knjigi časa bel in čist. Nanj ti pišem svoje želje: mir, ljubezen in veselje.

10.12.2016 in 17.12.2016

15:00-18:00

Božično novoletni sejem

Poleg stojnic s ponudbo izdelkov domače obrti, kmečkih pridelkov, novoletnih daril, gostinske ponudbe in še kaj, bo ob tem potekal zabavni program z mladinskimi narodno zabavnimi ansambli, domačimi pevskimi zbori in plesalci.

Dogajanje omogočajo

Občina Postojna/Zavod Znanje Postojna/BOREO/Župnija Postojna

Društvo Kolut/Studio Proteus/ Kulturni dom Postojna

21.12.2016: 19:00

Premiera - Zgodbe iz vogalne hiše

22.12.2016: 19:00

Repriza - Zgodbe iz vogalne hiše

O brivskem salonu, Viktorju in Janku Ozbiču

Zelena vogalna hiša na Ljubljanski cesti v Postojni je v letih od 1924 do 2015 napisala posebno zgodbo. Pravzaprav sta zgodbo o tej hiši vsak s svojim življenjem pisala dva: oče in sin. Viktor in Janko Ozbič.

Brivsko-frizerski salon Ozbič je v devetih desetletjih delovanja preživel različne družbene sisteme, z zanimivo življenjsko potjo Janka Ozbiča pa postal še ena zgodba iz postojnske preteklosti, ki jo je bilo vredno iztrgati pozabi in jo postaviti v zgodovinski spomin mesta.

Režija: Silva Bajc; nastopajoči: Janko Ozbič, Viktor Ozbič ml., Magda Peršič, Peter Kapelj, Karlo Perhavec, Adolf Rebec
Izvršni producent: Ernest Zakarija-Neto

Vstop prost!

Plesni klub Urška Postojna

20.12.2016: 18:30

Božično-novoletna plesna prireditev

Vstop prost! Športna dvorana OŠ A. Globočnika Postojna.

Kulturno športno društvo Koče

24.12.2016:17:00 Prižig prazničnih luči in postavitve jaslic

25.12.2016: 20:00 Prednovoletni ples KŠD Koče

Družabni plesi v Kulturnem domu Slavina.

več na: www.koce.si

Turistično društvo Pudgura - Kozolec toplar Belsko

26.12.2016: 14:00 Proslava ob dnevu samostojnosti in enotnosti in blagoslov konj

Postojnska godba 1808

26.12.2016: 19:30 Božično novoletni koncert Postojnske godbe 1808

Športna dvorana OŠ A. Globočnika Postojna

KULTURNI
DOM
POSTOJNA

Kulturni dom Postojna/Zavod Znanje Postojna/Občina Postojna/BOREO

21.12.2016: 16:00 Novoletni risani film za male nadobudneže (v sodelovanju z BOREO)

28.12.2016: 20:00 KONCERT LADA LESKOVARJA
Vstopnina: 10 EUR

Lado je najbolj prepoznaven po svojem žametnem baritonu in izvrstnih interpretacijah besedil (Ježkov nagrajenec) ob tem pa ne moremo prezreti šarma kot sestavnega dela njegove osebnosti.

Pevsko društvo Mavrica

27.12.2016: 19:30 8. Tradicionalno koledovanje 2016
Glasbena šola Postojna

Koncert Vokalne skupine Mavrica z zborovodkinjo Jelko Bajec Mikuletič in gosti: MePZ Lipa Šempas pod vodstvom Katje Bajec, VS Slavna in MPZ A ti zapojem.

Prost vstop!

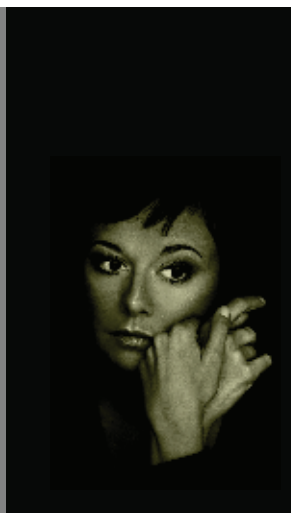
monodrama

KOT JAZ

v glavni vlogi

LARA JANKOVIČ

17. december ob 19h
Kulturni dom Postojna

TERAPEVTSKO NEGOVALNI STUDIO OMNIA

PTC Primorka, 2. nadstropje

Mateja Jordan - 041 348 994

Obrazna refleksoterapija

Sorensensistem TM, učinkovita pomoč pri:

hormonskih motnjah
glavobolih in migrenah

nespečnosti

alergijah

depresiji

bolečinah v mišicah in sklepkih

nevroloških težavah

disleksiji in hiperaktivnosti

ter drugih težavah in boleznih

PODARITE (SI) ZDRAVJE IN DOBRO POČUTJE!

V decembru 10% popust ob nakupu darilnih bonov!

DAN ODPRTIH VRAT

Šolski center Postojna

v torek,
29. novembra 2016,
med 17.00 in 19.00 uro

Med 8.30 in 13.00 ste vabljeni k pouku, v popoldanskem času pa na predstavitev gimnazije, ekonomske in strojne šole ter programa tehnik računalništva. Pogovarjali se boste lahko z našimi sedanjimi in nekdanjimi dijaki in z delodajalci s področja strojništva.

Za vas smo pripravili delavnice: kako dober je tvoj spomin, kam gre moj denar, eksperimentalnica, jezikovna potepanja, sladka avantura z matematiko, mavrica na platnu, šport za vse okuse, OMG!, kartografija s pomarančnim olupkom, meritve in avtomatizacija in še marsikaj.

Miklavžev Koncert

glasbene šole Vilija Marinška

petek, 9.12.2016, ob 19h
Kulturni dom OREHEK

VSTOP PROST

Od ljudi za ljudi.

Vsak dan je SENIOR dan

ZA VEDNO!

**20%
POPUST**

**NA PAKETIH
ZAČETNI
IN SVOBODNI**

NOKIA
108

1€
X 24 MESECEV
NA PAKETU ZAČETNI M

4G LTE OMREŽJE VRHUNSKIH
KOMUNIKACIJ

SENIOR ponudbo za 20% popust na mesečno naročnino na paketih ZAČETNI in SVOBODNI za vedno lahko izkoristijo upokojenci s predložitvijo upokojenske kartice, kjer je zapisana pokojninska številka. Navedeno ponudbo lahko izkoristijo vsi novi in po Pogojih predčasnega nakupa telefona obstoječi naročniki Si.mobila. Navedene cene telefonov veljajo do 30. 11. 2016 oz. do razprodaje zalog, ob vezavi za 24 mesecev na navedenem paketu. Cena telefona je razdeljena na enake zaporedne mesečne obroke, ki se mesečno prištevajo računu za opravljene elektronske komunikacijske storitve družbe Si.mobil, d. d. V primeru nakupa naprave na obroke se naročniku na prvem računu zaračuna strošek odobritve obročnega nakupa naprave v višini 1,99 EUR. Vse cene vključujejo DDV. Za pakete ZAČETNI in SVOBODNI veljajo splošna pravila, ki so skupaj s cenami ostalih storitev, storitev v tujini, cenami izven zakupljenih količin, pogoji ponovne vezave za obstoječe naročnike ter pogoji ponudbe ob 12-mesečni vezavi na voljo na 040404040, www.simobil.si in na Si.mobilovih prodajnih mestih. Si.mobil d.d., Šmartinska c. 134b, SI-1000.

simobil.si

Si.mobil Postojna
Tržaška cesta 4, Postojna
m: 040 411 631

Promet v mestu po meri občanov

Na Občini Postojna v sodelovanju z zunanjimi izvajalci pripravljajo Celotno prometno strategijo (CPS), ki v ospredje postavlja trajnostno načrtovanje prometa prijaznega ljudem in ne avtomobilom in ki bo vplivala na večjo varnost, učinkovitost javnega prometa, spodbudila pešačenje in kolesarjenje ter zmanjšala onesnaženje okolja, s tem pa zvišala kakovost bivanja v občini. Vključuje udeležbo širše javnosti in se odziva na potrebe različnih skupin uporabnikov. V pripravi sodelujejo številni deležniki: občinska uprava, svet za varnost in preventivo v cestnem prometu, redarstvo, inšpektorat, policija, upravičenci javnih parkirišč, ponudniki javnega prevoza, strokovne skupine, projektni partnerji, združenja, civilne pobude, gasilci, reševalci, društva funkcionalno oviranih oseb in druga društva ter občanke in občani na javnih razpravah in z izpolnjenimi anketnimi vprašalniki, objavljenimi v predhodni izdaji Prepiha.

Interaktivni pristop za promet prijazen občankam in občanom.

V celoten proces izdelave strategije želijo na Občini vključiti čim več občank in občanov in tako zagotoviti, da bo končni dokument rezultat skupnih interesov in v dejansko pomoč pri reševanju prometne problematike v občini Postojna.

Pametna mobilnost za naše mesto

Na prvi javni razpravi z naslovom »Pametna mobilnost za naše mesto«, ki so jo izvedli 25. oktobra v kulturnem domu, so pripravljavci predstavili namen CPS, potek projekta in bistvene spremembe, ki jih prinaša: CPS na prvo mesto postavlja pešce, kolesarje, spodbuja uporabo javnega potniškega prometa ali vsaj skupno vožnjo z osebnim avtomobilom in na ta način omogoča višjo kakovost življenja v občini. Na prvi javni razpravi so udeleženci s pomočjo zemljevidov opredelili težavna območja v prometu in podali možne rešitve. Pozornost so usmerili na dve območji: od Tržaške ulice v središču mesta do križišča z Globočnikovo ulico ter Titovo cesto do Občine ter področje med Ljubljansko cesto, Vojkovo ulico in Ulico 5. maja. Udeleženci so za lažjo predstavo prešli zemljevide z označenimi deli mesta, ki so se izkazovali kot problematični. V ospredju razprave je bila Tržaška ulica, predlogi za njeno ureditev pa različni: od popolne zaprtja za avtomobile do ureditve

parkiranja samo na eni strani cesti ter nočne zapore za promet. Parkirišča bi namenili pešcem in vsebinam, ki bi tvorile utrip mesta Postojna, v bližini Tržaške pa bi zagotovili nadomestna parkirišča. »Podpiram idejo, da umaknemo promet iz mesta, kolikor je mogoče, ter uredimo dodatna parkirišča,« je na razpravi povedal župan Igor Marentič. Nekaj časa bomo potrebovali, da se privadimo na nov režim, a »projekt moramo izpeljati s pogumnimi koraki«. Glede Tržaške ulice pa je mnenja, da je potrebno ureditev pripraviti v konsenzu s tamkajšnjimi prebivalci in lastniki lokalov, trgovin in podjetij. Pri izvedbi projekta sodelujejo Občina Postojna in konzorcij z vodjo strokovne skupine, Tjašo Podgornik iz podjetja b22 arhitekturno projektiranje d.o.o., ter podjetjema PNZ svetovanje in projektiranje d.o.o. in MK Projekt družba za svetovanje in vodenje projektov d.o.o. V projekt so vključeni tudi podizvajalci ZUM d.o.o., Studio 3 d.o.o. in Arhitekturno projektiranje in nepremičninsko poslovanje, Alja Vehovec s.p.

Javni prostor naj bo enakopravno dostopen

14. novembra so v kulturnem domu Postojna izvedli drugo javno razpravo v okviru priprave celotne prometne strategije za občino Postojna, katere cilj je med drugim tudi zagotoviti čim bolj enakopraven in kakovosten dostop prebivalcev do svojih domov, delovnih mest in storitev, kakor tudi enakopravne možnosti gibanja. Javni prostor naj bi bil dostopen vsem, zato se med ukrepi predvideva tudi načrt varnih poti, ki omogočajo vsem uporabnikom, tudi gibalno oviranim in ljudem z okvaro vida, dostop do javnih programov in ustanov. »Veliko bo potrebno postoriti, da bomo vsaj delno olajšali gibanje tistim, ki imajo pravico biti enakovredni občani, pa temu zaradi naše neosveženosti na žalost ni tako,« je po sprehodu z belico palico ugotovil postojnski župan Igor Marentič.

Posebna pozornost je pri načrtovanju prometa posvečena prilagoditvi prostora za senzorično in gibalno ovirane, zato so udeležence javne razprave povabili, da se postavijo v kožo ranljivejših skupin. Z zavezanimi očmi, belo palico in invalidskimi vozički se je peščica udeležencev sprehodila do Titovega trga, po Tržaški ulici, mimo sodišča ter nazaj po Ljubljanski ulici in ugotavljala, koliko je Postojna prijazno mesto do ranljivih skupin. Prestrma klančina, nepravilno postavljeni cestni znaki in druge arhitektonske ovire na pločnikih gibalno in senzorno ovirani ne zmorejo premagati brez pomoči.

Župan Igor Marentič se je na sprehod podal z zavezanimi očmi ob pomoči bele palice in spremljevalca. »Ker je v osrednjem delu mesta gradbišče, je gibanje slepim in slabovidnim še bolj oteženo. Tudi osebno sem se prepričal, da nanje preži precej nevarnih točk, kot so prometni znaki, oglasne table, korita za rože ter ostale ovire na pločnikih. Še posebej, če so le-te postavljene na sredini ali zunaj robu pločnika, kjer naj bi s palico otipali rob pločnika.«

Safet Baltič, predsednik Medobčinskega društva slepih in slabovidnih Koper, ki pokriva enajst občin, med njimi tudi postojnsko, je na razpravi poudaril, da bi morali pločnike opremiti s talnimi vodilnimi taktilnimi sistemi, ki bi slabovidne usmerili na prehod za pešce, še posebej pred

križišči in krožišči. Občina se pri urejanju lahko nasloni na izkušnje članov društev slepih in slabovidnih, Lions klubov ter primere dobrih praks Zavoda za spodbujanje dostopnosti Dostop.

Podžupan pozval občinske svetniku k udeležbi na javnih razpravah. V preteklih letih so na pobudo občinskih strokovnih služb v krajevni skupnosti Postojna že uredili preko 50 pločnikov z znižanimi robniki, obdobje preneve vodovodnega in kanalizacijskega sistema pa bi lahko izkoristili tudi za določene ukrepe v smeri mesta, bolj prijaznega ranljivim skupinam.

Podžupan Andrej Berginc je opozoril, da je odzivnost občinskih svetnikov na javne razprave katastrofalna: »Tistih, ki o tem odločajo, ni.«

Pripravljavci CPS so še enkrat pozvali k čim večji udeležbi na javnih razpravah, zadovoljni so tudi z odzivom na anketne vprašalnike. Konec meseca se zaključuje prva faza projekta. Do zaključka projekta bodo izvedli še dve javni razpravi. Prva bo že januarja na temo vizije prometne strategije občine, mesec kasneje pa bodo vizijo predstavili na razstavi. Strategija naj bi bila pripravljena do sredine prihodnjega leta. Informacije o javnih dogodkih, povezanih s pripravo celotne prometne strategije, so objavljene na spletni strani in strani Občine na socialnem omrežju Facebook, občanke in občane pa vabijo k interaktivnem sodelovanju.

Dan v otroških očeh - Postojna za en dan predala vodenje mladim občanom

Postojna je skupaj s sedmimi drugimi občinami po Sloveniji za en dan predala županovanje otrokom. Gre za pobudo UNICEF-a Slovenija, s katero so Otrokom prijazna UNICEF-ova mesta simbolično obeležila prihajajoči svetovni dan otroka in 27. obletnico sprejema Konvencije o otrokovih pravicah. Otroci župani so danes v uradih sprejemali predvsem vrstnike – otroke in mlade, ki so županom predali predloge za mesto po meri otrok.

Pomembno je, da si za uresničevanje otrokovih pravic prizadevamo vse dni v letu in ustvarjamo okolje, ki omogoča slehernemu otroku poln razvoj potencialov. 20. november, ko obeležujemo Dan otroka in 27. obletnico sprejetja Konvencije o otrokovih pravic, nudi posebno priložnost za opomnik o pomembnosti tega prizadevanja. Zato je postojnski župan za en dan otrokom predal ključ občine ter jim s tem simbolično zaupal njeno vodenje. V Postojni je vlogo županje za en dan prevzela 10-letna Arja Ela Hvala, Junior Ambasadorica UNICEF-a, ki obiskuje OŠ Miroslava Vilharja, pridružila pa sta se ji še dve podžupanji, Anuša Čelhar iz OŠ Prestranek in Tinkara Miklavčič iz OŠ Antona Globočnika. Posebej za to priložnost je bil ustanovljen tudi otroški občinski svet s predstavniki šolskih parlamentov, ki so na seji spregovorili o vključevanju otrok in mladostnikov v odločanje na občinski ravni. Sprejeli so nekaj sklepov, za katere se je župan zavezal, da jih bo

Vlogo otroške županje za en dan je prevzela 10-letna Arja Ela Hvala.

obravnaval nadvse resno in jih, če bo to le mogoče, tudi uresničil.

Otroška županja je skupaj s kolegi otroškimi občinskimi svetniki obiskala tudi stavbo Občine Postojna, kjer jim je direktorica občinske uprave

Marina Rebec skupaj z županom podrobneje predstavila delo Občine, in se udeležila srečanja na OŠ Prestranek ter obiskala vrtec v Planini.

Vse z namenom tesnejšega povezovanja institucij z mladimi občani.

Naravoslovni dan »ZDRAVJE ZA SRCE IN TELO«

Letošnji dan slovenske hrane smo na Osnovni šoli Miroslava Vilharja Postojna obarvali nekoliko drugače. Izvedli smo ga kot naravoslovni dan v okviru projekta Zdrava šola. Dejavnosti smo pričeli s slovenskim tradicionalnim zajtrkom. Komaj smo čakali, da zaužijemo dobrote naših lokalnih pridelovalcev - svež kruh, toplo mleko, med in maslo, ki sta se kar topila v ustih. Zraven pa ni manjkalo niti sočno jabolko. Dan pa je bil poseben še zaradi enega dogodka. V okviru praznovanja desete obletnice medenega zajtrka so po večini slovenskih šol ustvarili najštevilčnejši zbor, ki je zapel Slakovo pesem Čebelar. Temu se je pridružil tudi naš pevski zbor in ob spremljavi naših harmonikarjev ubrano zapel. Po obilnem zajtrku pa nas je čakalo

»delo«. Pa ne čisto pravo, seveda. Vključeni smo bili v različne delavnice. Te so izvajali dijaki SGLŠ Postojna – program zdravstvena nega ter zunanje sodelavke NIJZ OE Koper, ZD Postojna in ZD Koper. V delavnicah prve pomoči smo se učili, kako pravilno oskrbeti rane in zaustaviti krvavitev, kaj je to imobilizacija ... Seznanili smo se tudi z osnovnimi postopki oživljanja ponesrečenca. V drugem delu dneva pa so potekale delavnice na temo Zdravje za srce in telo. Zavedamo se, da premalo časa preživimo v naravi, na svežem zraku, zaužijemo veliko nezdrave hrane in popijemo premalo vode. Marsikdo se je ob slišnem in videnem zamislil, kako živi.

učenke novinarskega krožka OŠ Miroslava Vilharja

Kolo za Prestranek in svečke za žrtve prometa

»Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu Občine Postojna je tudi letos kupil kolo za opravljanje kolesarskih izpitov. Tokrat ga je podaril Osnovni šoli Prestranek, prav tako smo šoli podarili še dve kolesarski čeladi in štiri odsevne brezrokavnike, ki smo jih prejeli na razpisu AVP.

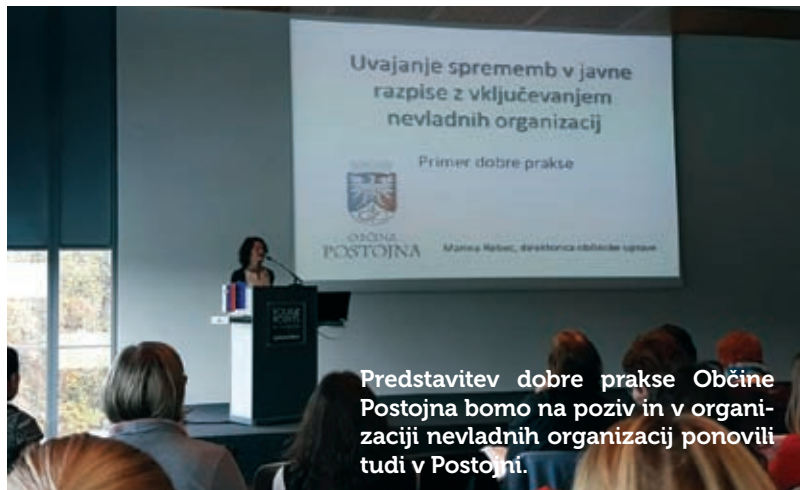

V soboto, 19. novembra, smo predstavniki Občine Postojna, ZŠAM in SPV Postojna prižgali svečke za življenja, ki so bila izgubljena v prometnih nesrečah. Akcijo smo izvedli v okviru Svetovnega dneva spomina na žrtve prometnih nesreč, potekala pa je na treh lokacijah v občini – v Postojni, v Prestranku in v Hruševju.

Martina Ivanović, predsednica SPV Občine Postojna

Naša Občina kot edinstven primer dobre prakse v Sloveniji

Skupnost občin Slovenije in CNVOS – Center za informiranje, sodelovanje in razvoj nevladnih organizacij sta konec prejšnjega meseca v Ljubljani organizirala konferenco z naslovom Javno financiranje programov nevladnih organizacij na lokalni ravni. Čas priprave javnih razpisov se namreč bliža, zato so želeli občinam omogočiti, da na konferenci, ki je namenjena tako županom kot občinskim uslužbencem, ki se ukvarjajo s pripravo razpisov, izmenjajo svoje izkušnje in dobre prakse o različnih vidikih izvajanja javnih razpisov ter se podrobneje seznanijo s pravnimi okvirji javnega financiranja kot tudi s pogledi nevladnega sektorja na javno financiranje. Na konferenci je kot primer dobre prakse sodelovala tudi Občina Postojna.

Predstavitev dobre prakse Občine Postojna bomo na poziv in v organizaciji nevladnih organizacij ponovili tudi v Postojni.

Kot je udeležencem konference tematiko predstavila Marina Rebec, direktorica občinske uprave, je Občina Postojna v letu 2015 v sodelovanju z regijskim stičiščem nevladnih organizacij Primorsko-notranjske regije BOREO pristopila k procesu usklajevanja kriterijev in meril javnih razpisov s področja družbenih dejavnosti. Poudarila je, da smo s tem korakom poleg zmanjševanja administracije, želeli doseči večjo preglednost in transparentnost pri dodeljevanju proračunskih sredstev, predvsem pa vključevanje javnosti v postopke odločanja. Župan je imenoval mešano delovno skupino, ki je preučila javni razpis

za sofinanciranje družbenih dejavnosti v občini in izvedla posvete po posameznih področjih, na katerih so obravnavali različne predloge in pripombe, ki smo jih skrbno preučili in jih v veliki večini tudi upoštevali. Tak način dela poleg naštetega pomeni tudi približevanje nevladnim organizacijam, ki lahko same vplivajo tako na način financiranja kot tudi na višino sredstev za vsak program oziroma projekt. Župan je imenoval tudi novo strokovno komisijo za ocenjevanje prispelih projektnih prijav, ki je svoje delo opravila v najkrajšem možnem času ob upoštevanju novih kriterijev in meril za ocenjevanje prijav.

Prijave najdenih oziroma zapuščenih živali

05/307-85-70

dežurna številka 040/417-761

Dobro jutro v mestu; kljub dežju in burji, ki nam ne vzameta dobre volje

Tako bi lahko povzeli javljanje iz Titovega trga v Postojni v priljubljeno oddajo RTV Slovenija - Dobro jutro.

Konec prejšnjega meseca je bila namreč ravno Postojna jutranja zvezda na nacionalni televiziji. Kdo vse je nastopil v oddaji Dobro jutro in kaj vse smo pokazali, si lahko ogledate

na arhivskih straneh multimediskega centra MMC in pa v nekaj fotoutrinkih z dogajanja. Na zelo deževni petek smo prikazali, da nam malo vode in burje nič ne more.

Otroci z Majlonta z Brigito Blaško so še enkrat navdušili s simpatičnostjo.

Vedno nasmejani Torbarji.

Tisti, ki je vse povezal in prejel posebne pohvale novinark - Miran Žitko.

Tudi podžupan Andrej Berginc je bil neumoren.

Klub slabi letini smo pokazali tudi naše bogastvo gob.

Z vami pri gradnji in obnovi doma!

<p>MAVČNA PLOŠČA GKB 13 12,5 x 1200 x 2000 mm</p> <p>1,99 €/m²</p>	<p>TOPLOTNA IZOLACIJA TI 140 W 75 mm</p> <p>2,99 €/m²</p>
<p>PROFIL CW 75 0,6 mm</p> <p>1,09 €/tm</p>	

Obiščite nas v gradbenem centru
MFM INTARZIJA, PRESTRANEK
Reška c. 40, T.: 05 7030 000, mfm@siol.net, www.topdom.si

Akcija traja do 17. 12. 2016

Najprej so bolniki!

Zagovarjam javno, vsem dostopno zdravstvo in menim, da morajo biti sredstva znotraj zdravstvenega sistema porazdeljena v največjo korist pacientov.

Ob tokratni stavki zdravnikov se mi poraja vprašanje, kako se počuti državljani, ko v medijih spremlja »dialog« zdravnikov in vlade: na enem bregu zdravniki, ki sporočajo, da delajo preveč in so premalo plačani, in na drugem bregu vlada, ki opozarja, da so ravno zdravniki med najboljše plačanimi javnimi uslužbenci v državi in da zgolj v dveh letih ni mogoče nadomestiti več sto zdravnikov, kolikor jih primanjkuje.

Prav gotovo ga misel na to zjezi, zlasti še ob nedavnih razkritjih, da bolnišnice in zdravstveni domovi preko posrednikov zapravljajo denar in veliko predrago plačujejo zdravila in tudi medicinske pripomočke. Sprašuje se, za koga se pravzaprav borijo zdravniki, ko želijo zase prav posebno mesto, in ali vlada resno misli z reformo zdravstva, ki jo napoveduje.

Zdravstveni sistem obstoji zaradi bolnikov, njim v rešitev in pomoč, prav pacienti pa so tisti, ki so že in še bodo v zdravniški stavki najbolj prizadeti. Mislim, da si zdravniki zaslužijo dobro plačilo za svoje naporne in odgovorno delo in vlada jim je v njihovih zahtevah v veliki meri že prišla naproti. Izvzetje zdravnikov iz enotnega plačnega sistema javnih uslužbencev pa bi pomenilo, da bi se s podobnimi predlogi, popolnoma upravičeno, kmalu oglasili tudi drugi sindikati javnih uslužbencev.

Erika Dekleva,
poslanica državnega zbora

Sledi le še nenehna tekma, kdo bo iztržil več.

Nikakor ne mislim, da zdravniki ne bi smeli stavkati, menim pa, da bi se o svojih zahtevah z vlado lahko pogovarjali na bolj konstruktiven način, nikakor pa z zaostritvami, ki bodo šle na račun zdravja državljanek in državljanov.

Ta vlada ima na področju zdravstva jasno vizijo, to je, ohraniti in izboljšati javni zdravstveni sistem, zato pričakujem in zaupam, da bo v tem duhu storila vse, da bo ukrepala v dobro vseh nas. Da bo zdravnikom oziroma njihovim predstavnikom postavila jasne meje pri njihovih zahtevah in da bo ustrezno nagradila in izkazala spoštovanje ter vzpostavila takšen plačni sistem, ki bo primeren nagradil vrhunsko strokovnost in požrtvovalnost zdravnikov, iskreno predanih svojemu poklicu.

Zapora Ljubljanske ceste

Ker je Ljubljanska cesta v Postojni zelo prometna, je tudi njena zapora krepko vplivala na stanje prometa v mestu. Obvozi so urejeni po naslednjih ulicah: Kolodvorska cesta, Volaričeva ulica, Erazmova ulica, Cesta v Staro Vas, Cesta na Kremenco, Prečna ulica do krožnega križišča s Titovo cesto. Zapore bodo predvidoma trajale do 31. marca 2017.

Zaradi večje obremenitve prometa skozi mesto je od 18. novembra 2016 do 23. maja 2017 na cesti čez Čukovico začel veljati spremenjeni prometni režim. V omenjenem času bo dovoljen promet za motorna vozila, razen za tovorna vozila in avtobuse, hitrost pa bo omejena na 30 kilometrov na uro.

Še enkrat se vsem udeležencem v prometu zahvaljujemo za razumevanje in strpnost.

Gradnja vodovoda

Predmet projekta Oskrba s pitno vodo v porečju Ljublanice – 1. sklop (Občini Postojna in Pivka) je novogradnja in hidravlična izboljšava/rekonstrukcija obstoječih vodovodnih sistemov v občinah Postojna in Pivka. S tem se bo izboljšalo razdeljevanje razpoložljivih vodnih količin iz različnih virov oskrbe, nemotena pa bo oskrba z vodo tudi v primerih možnega izpada posameznega vodovodnega vira ali dela sistema zaradi okvare.

Pri izvedbi projekta bomo na sistem oskrbe s pitno vodo priključili dodatnih 54 prebivalcev. Projekt obsega izgradnjo 62.288 metrov cevovodov, 6 vodohranov, 4 črpališč/prečrpališč, 2 zajetji vode, 2 vodarni, 1 pretočno celico in 1 regulacijski objekt.

Projekt Oskrba s pitno vodo v porečju Ljublanice – 1. sklop: Nadgradnja vodovodnega sistema v občinah Postojna in Pivka vključuje tri sklope in sicer: SKLOP 1: Cevovodi in objekti v občini Postojna, SKLOP 2: Cevovodi in objekti v občini Pivka, SKLOP 3: Zajetje in vodarna Malni ter zajetje in vodarna Korotan.

Trenutno stanje del

Pretočna celica Mačkovec

Pri pretočni celici Mačkovec se izvajajo groba gradbena dela, izvedena je talna plošča objekta PC Mačkovec in stene kleti.

Vodohran Sovič

Sanirana je polovica obstoječega vodohrana Sovič, dela se izvajajo pod strogimi varnostnimi – sanitarnimi pogoji. Zadnja je bila sanirana vodna celica Pivka (približno 350 kubičnih metrov). Trenutno je v izvedbi sanacija vodna celica Postojna 2 (1.100 kubičnih metrov). Montirana je strojna oprema (INOX dovodne cevi – delno) in izvedene so začasne prevezave v skladu s terminskim planom izvedbe del.

Regulacijski objekt Zalog

Objekt je zgrajen, izvedena je fasada objekta brez zaključnega sloja.

Vodovod Malni – PC Mačkovec

Skupno izvedeno 108 metrov novega vodovoda na omenjenem odseku.

Vodovod PC Mačkovec - Sovič

Začel se bo izvajati posek na območju trase vodovoda, sam pričetek izgradnje vodovoda je predviden spomladi naslednje leto.

Trasa vodovoda Postojna center - Kremenca

Izvajala so se gradbena in montažna dela na odsekih trase novega vodovoda: Cesta v Staro vas (dela zaključena, cesta asfaltirana), Cesta na Kremenco in Cesta 1. maja.

Skupno izvedeno 1.070 metrov novega vodovoda na omenjenem odseku. Na Cesti na Kremenco se dokončujejo dela za izgradnjo kanalizacije, ki pa ni predmet te pogodbe.

Trasa vodovoda Vodohran Sovič – Regulacijski objekt Zalog

Izvedena so gradbena in zaključna dela na odsekih trase VH Sovič – RO Zalog. Izveden je vodovod od Ulice 1. maja (pri Zavodu Znanje) do AC baze na Reški cesti.

Skupno izvedeno 2.327 metrov novega vodovoda na omenjenem odseku. Dela so se pričela tudi na Ljubljanski cesti v Postojni, dela se bodo izvajala od Ulice 1. maja do »Zgornjega Burgerja«. Na tem odseku bo pomična popolna zapora do predvidoma sredine marca 2017.

Odsek Postojna – RO Zalog

Skupno izvedeno 63 metrov novega vodovoda na omenjenem odseku.

Odsek vodovoda Vodarna Korotan – RO Zalog

Izvedena so dela od Vodarne Korotan do Hrašč v skupni dolžini 2.878 metrov, trenutno se izvaja še podvrtavanje pod avtocesto pri Studencu.

Odsek RO Zalog – Vodohran Pivka

Izvedena so zemeljska, gradbena dela ter montažna dela v skupni dolžini 4.840 metrov. Na omenjenem odseku so se v novembru pričela dela pred Grobiščem, dela se izvajajo tudi na območju Slavine, pred in za vasjo.

Terminski plan - doseganje rokov

Dela se izvajajo skladno s potrjenim generalnim terminskim planom, izvedenih je približno 35 odstotkov vseh del.

Izvedeni in načrtovani manjši projekti

V letih 2015 in 2016 so bila izvedena obsežna dela na obnovi in rekonstrukciji cestne infrastrukture in izgradnji komunalne infrastrukture v občini.

V nadaljevanju navajamo podrobnejše informacije o izvedenih investicijskih vlaganjih, grajeni, obnovljeni in rekonstruirani cestni ter komunalni infrastrukturi:

V zadnjih dveh letih smo za ceste in drugo infrastrukturo namenili 2.670.000 evrov in s temi sredstvi zaključili več projektov:

- 13 kilometrov - obnova in rekonstrukcija cest v asfaltni izvedbi,
- 1,4 kilometra - izgradnja novih pločnikov v Matenji vasi, Prestranku in v Kazarjah v Postojni,
- 6 kilometrov - obnova in rekonstrukcija makadamskih cest in poti po spravilu lesa (skupaj z vzdrževalnimi deli približno 18 kilometrov).

V enakem obdobju smo izvedli tudi več druge infrastrukture. Skupaj smo zgradili 14,9 kilometrov, od tega:

- komunalne kanalizacije 6,1 kilometra,
- padavinske kanalizacije 3,3 kilometra,
- vodovodnih instalacij 2,4 kilometra,
- kabelske kanalizacije za JN 3,1 kilometra

Podatki ne zajemajo del na izgradnji primarnega vodovodnega omrežja, ki so sofinancirana iz sredstev kohezijskega sklada.

Načrtovana izvedba projektov v letu 2017

Seveda bomo tudi v naslednjem letu po prioriteti naprej izvajali intenzivno izboljševanje infrastrukture.

Cestna infrastruktura

Ureditev dela ceste v Slavinjah.
Asfaltiranje ceste pri obrtni coni v Razdrtem.
Ureditev manjših odsekov cest na Studencu.
Ureditve manjšega odseka ceste na gornjem območju naselja v Hruševju.
Ureditev dotrajanih manjših odsekov ceste Hruševje – Orehek.
Ureditev dotrajanih manjših odsekov ceste Bolk – Landol.
Ureditev ceste Lohača - Strmica.
Ureditev dela Rožne ulice od Ceste na Kremencododomastarejšihobčanov.

Ureditev Vojkove ulice med Cankarjevo ulico in Ljubljansko cesto.

Ureditev pešpoti Rožna – Erazmova. Preplastitev dela Kraške ulice

Ureditev prehoda za pešce z urejanjem javne razsvetljave v Matenji vasi.

Ureditev ceste in JR v Kačji vasi pri Planini.

Preureditev avtobusnega postajališča v Orehku.

Izvedba kolesarske poti Postojna – Hrašče (dveletni projekt).

Odvisno višine letnega nadomestila za upravljanje državnih gozdov, ki je namenjeno vzdrževanju občinskih cest, bo Občina Postojna skušala izvesti tudi asfaltiranje ceste Velika Brda – Strane.

Komunalna oprema:

Ureditev komunalne kanalizacije s sanacijo ceste na območju Ljubljanske ceste.

Komunalno opremljanje stanovanjske soseske v Goričici pri Stari vasi (dveletni projekt).

Ureditev dela Jenkove Ulice.

Ureditev komunalne opreme v naselju Grobišče.

Dokončanje del na urejanju komunalne opreme v Rakitniku.

Ureditev komunalne opreme na Reški cesti v Prestranku.

Dokončanje del na urejanju komunalne opreme na zahodnem območju naselja Matenja vas.

Izgradnja kanalizacije Veliki Otok z ureditvijo vodovodnega omrežja.

Ureditev komunalne opreme v osrednjem delu naselja Hrašče.

Dopolnjevanje padavinske in komunalne kanalizacije na osrednjem delu naselja Hruševja.

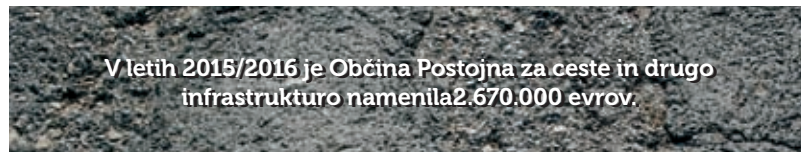
Ureditev padavinske kanalizacije v Dilcah.

Ureditev padavinske kanalizacije v Orehku.

Izvedba vzdrževalnih del na vodotokih in meteornih odvodnikih (Landol, Razdrto, Stržen, Šmihel ...).

Sofinanciranje izgradnje zasebnih vodovodnih omrežij na območjih, kjer bi bila izgradnja javnih vodovodov za Občino Postojna manj ugodna, obenem pa imajo javni pomen.

Športna in otroška igrišča, javni objekti:

Ureditev športnega in otroškega igrišča v Stranah.

Ureditev športnega in otroškega igrišča v Grobiščah.

Ureditev otroškega igrišča v Zagonu.

Manjša vzdrževalna dela na kulturnih domovih in drugih javnih objektih (knjižnica, galerija, muzej) sanacija strehe na muzeju.

Projektiranje:

Izdelava projektov projektne dokumentacije za izvedbo ČN Planina in I. faze kanalizacijskega omrežja Planina.

Izdelava projektov komunalne opreme na območju IC Postojna (če bo znan novi lastnik območja v lasti Primorja d.d. v stečaju).

Komunalno opremljanje stanovanjske soseske v Goričici pri Stari vasi (dveletni projekt).

Izdelava projektov komunalne opreme Prešernove ulice, Gregorčičevega drevoreda in dela Cankarjeve ulice.

Izdelava projektov komunalne opreme Kidričevega naselja v Postojni.

Izdelava projektne dokumentacije ureditve komunalne opreme Notranjske ulice v Postojni.

Komunalne kanalizacije z ostalo nujno potrebno infrastrukturo na območju naselij Strane, Malo in Veliko Ubeljsko.

Izdelava projektov komunalne opreme na območju IOC Prestranek (od središča naselja do Intarzije)

Izdelava projektov športnega in otroškega igrišča v Velikem Otoku (v primeru ustrezne lokacije)

Izdelava projektov kolesarske poti Postojna – Hrašče.

V težkih trenutkih žalovanja, ob izgubi najbližjega, smo Vam v pomoč s prijazno besedo in celostno organizacijo zadnjega slovesa.

NUDIMO VAM POGREBNE IN POKOPALIŠKE STORITVE
Ureditev dokumentacije, prevoz in ureditev pokojnika doma in v tujini.
Izkop in priprava groba, priprava poslovilne vežice.
Klasični in žarni pogrebi, upepelitev in poslopitev pred upepelitvijo.
Raztros pepela na pokopališču ali drugje, ekshumacija.
Žalno cvetje, objava osmrtnic.
Organizacija pogrebne svečanosti.
Prodaja pogrebne opreme.
Pevci, trobentači, pogrebni moštvo.
Poslovilni govor.

V primeru naše organizacije pogrebne svečanosti vam nudimo **25-% popust** na žalne aranžmaje v cvetličarni Agrokor.

DODATNE INFORMACIJE:
KOMUS d.o.o., Jeršice 3, Postojna
Dežurna št. : 041 377 294
Tel.: 05 726 55 47, e-mail: komus@komus-po.si

Zmagovalne podjetniške ideje natečaja inovativnosti - najbolj domiselna je otroška spalna vreča

Zavod znanje Postojna v sodelovanju z Občino Postojna in v organizaciji Univerzitetnega inkubatorja Primorska (UIP) se je uspešno zaključil prvi razpis Inovativna Postojna 2016. V okviru natečaja za izbor najbolj inovativne podjetniške ideje na območju občine smo dobili tri zmagovalne ideje s področja inovativnih turističnih storitev, digitalnih inovacij in inovativnega podjetništva. Žirija je izbrala med sedmimi finalisti in izbrala tri tri zmagovalce. To so Klavdija Špolar, Damjan Žakelj in Tina Gregor z Ireno Kragelj.

Na natečaj se je do razpisanega roka prijavilo dvanajst podjetniških skupin, ki so se svojo predstavitev (ang. Pitch), konec avgusta skušali prepričati strokovno komisijo, sestavljeno iz predstavnikov lokalne skupnosti, gospodarstva ter podjetniških podpornih institucij. Komisija je po pregledanih pisnih predlogih in predstavitvi na podlagi skupnih točk med finaliste uvrstila naslednje podjetniške in inovativne ideje.

Juan Pablo Eugenio Maschio - Učiti Slovence skrbeti in varovati njihovo kulturno dediščino

Na podlagi raziskovanja slovenske arhitekturne dediščine in virtualno 3D rekonstruiranih objektov omogočiti ohranjanje podatkov ter ljudem dati vedeti, kako so te zgradbe izgledale včasih, in sicer preko aplikacije in bluetooth prenosa podatkov.

Tina Gregor in Ireno Kragelj - Zeleni smuti Greenko

Dostava svežih ekoloških napitkov iz lokalnega ekološkega sadja in zelenjave na zeleni naslov v Postojni oziroma v njeni okolici. Namen Greenka je poleg prodaje ekoloških živil tudi povezovanje okoliških kmetov ter prebujanje njihove zavesti, kot tudi zavesti končnega uporabnika o pomenu ekoloških živil in lokalne potrošnje.

Sebastijan Maučec - Incoming turizem v Postojni

Program turistične ponudbe s prilagojenim programom z izhodiščem iz turistične baze v Postojni.

Aleš Kaisersberger - Mačji WC za večdnevno uporabo

Mačji WC za večdnevno uporabo oziroma po domače "po uporabi odvrzi" je proizvod, kot na primer toaletni papir ali otroške plenice, s to razliko, vendar s to razliko, da je namenjen mačkam ter majhnim in mladim kužkom. Izdelek je že izdelan kot prototip in si ga je možno ogledati na <https://www.youtube.com/watch?v=beEUCMZwivc> <https://www.youtube.com/watch?v=beEUCMZwivc>.

Klavdija Špolar - Baggy Star

Baggy Star so večnamenske spalne vreče za dojenčke iz organskih in ekoloških materialov, pridobljenih iz okolice Postojne, prilagojenih za dojenčkovo občutljivo kožo.

Damjan Žakelj - Zeleno Je Zakon

Poslovna ideja o portalu Zeleno Je Zakon (ZJZ) je nastala zaradi vse večjega povpraševanja po ekoloških in organskih živilih, materialih, predelavi hrane ter na splošno vsega »zelenega«. Na portalu bo obiskovalec dobil različne nasvete o zdravju, lepoti, kozmetiki, članke o naravi, rastlinah in predelavi hrane. Na strani bi našli tudi naravne znamenitosti v Sloveniji, ekološke kmetije, ki bi bile razvrščene po regijah in ponudbi, ter spletno trgovino, kjer bi lahko vsak posameznik lahko kupal lokalno pridelano hrano, oblačila, razne izdelke ...

Matej Petkovšek - Petka - Medica in pivo

Njihova vizija je, da s pomočjo zanesljivih partnerjev zgradijo prepoznavno blagovno znamko proizvodov iz fermentiranega medu. Proizvajali bodo kakovostno tradicionalno medico, medico z dodanim sadjem ter medico z ječmenovim sladom in hmeljem. Ponuditi nameravamo tudi kakovostno obrtno pivo, prav tako z dodatkom medu, tako imenovano medeno pivo.

1. nagrada - Baggy Star, nosilka projekta: Klavdija Špolar

- 12-mesečna brezplačna inkubacija v PIP
- podjetje SAP Slovenija – obisk SAP razvojnega oddelka CEE
- strokovna ekskurzija v tujino in srečanje s start-up skupnostjo
- brezplačno 20-urno mentorstvo s strani UIP in partnerjev

2. nagrada - Zeleno je zakon, nosilec projekta: Damjan Žakelj

- 6-mesečna brezplačna inkubacija v PIP
- strokovna ekskurzija v tujino in srečanje s start-up skupnostjo
- brezplačno 10-urno mentorstvo s strani UIP in partnerjev

3. nagrada - Podjetniška ideja: Zeleni smuti Greenko, nosilki projekta: Tina Gregor in Irena Kragelj

- 6-mesečna brezplačna inkubacija v PIP
- strokovna ekskurzija v tujino in srečanje s start-up skupnostjo
- brezplačno 10-urno mentorstvo ur s strani UIP in partnerjev

Uspešnost podjetja določajo zaposleni in njihove kompetence

Ljudska univerza Postojna je v novembru na Smrekarjevi domači organizirala izobraževalni posvet, ki je bil prednostno namenjen delodajalcem v Primorsko-notranjski regiji.

Temelj posveta je bila predstavitev dveh pomembnih projektov, ki bodo v naslednjih letih omogočala brezplačno svetovanje ter izobraževanje in usposabljanje zaposlenih prebivalcev naše regije. Na posvetu je bilo večkrat izpostavljeno, da sodobna podjetja svojo konkurenčno prednost lahko gradijo le s svojimi

zaposlenimi. Oprema, stroji in tehnologija so vsakomur naprodaj po enaki ceni; usposobljenost zaposlenih, njihove kompetence, medosebni odnosi na delovnem mestu in delovna klima, pa so tisti, ki lahko podjetju zagotavljajo prednost pred konkurenco.

To dejstvo je potrdil tudi direktor kadrovske službe v vse bolj uspešni Steklarni Hrastnik Soniboj Knežak (na manjši fotografiji). Prisotnim je nazorno predstavil sistematično skrb podjetja za razvoj zaposlenih na vseh delovnih mestih. S svojima prispevkoma sta dogodek obogatili še gospa Vera Mlinar, predstavnica Andragoškega centra Slovenije, ki skrbi za strokovno zaledje omenjenih projektov, in mag. Saša Ogrizek. Slednja je kot strokovnjakinja za ravnanje z zaposlenimi spregovorila o pomenu razvoja mehkih znanj zaposlenih.

Veseli nas, da so se povabilu odzvali predstavniki nekaterih vodilnih podjetij v naši regiji ter pokazali interes za sodelovanje. Žal so bili manj odzivni v javnih podjetjih, kjer bi priložnost brezplačnega izobraževanja svojih zaposlenih gotovo lahko smiselno izkoristili. Posebno veseli pa smo bili prisotnosti in podpore

župana občine Postojna Igorja Marentiča, ki je izrazil zadovoljstvo nad pridobljenimi projektnimi sredstvi in spregovoril o pomenu povezovanja izobraževanja in podjetništva za nadaljnji razvoj naše občine. Več o dogodku si lahko preberete na spletni strani Ljudske univerze Postojna. Erika Švara

Vabilo na predstavitev brošure POSTOJNA NA MESTNI POTI v okviru projekta HERA

Predstavitvi, ki bo potekala v TIC Galeriji v Postojni v soboto, 26. novembra 2016, od 10. do 11. ure, bo sledil 2-urni voden ogled po delu mestne poti z lokalnim turističnim vodnikom in interpretom kulturne dediščine Andrejem Rijavcem.

Cvetličarna Pogrebne storitve
Kosovelova ulica 1, 6230 Postojna
(nasproti Mercator centra)

Ob izgubi vaših dragih vam bomo uredili vse potrebno za spoštljivo in dostojno slovo.

Kako ravnati v primeru smrti svojca?

DOMA: Najprej obvestite Zdravstveni dom – urgentno službo. Ko zdravnik potrdi smrt nas pokličite in mi vam bomo pomagali urediti vse potrebno (ureditev dokumentov, prevoz in ureditev pokojnika,...)

V BOLNICI, DOMU OSTARELIH,... Ko vas iz ustanove obvestijo o smrti, nas pokličete, in mi prevzamemo skrb ter uredimo vse potrebno, za organizacijo pogreba (prevozi, ureditev dokumentov,...) V naši pisarni, ali pri vas na domu se bomo nato dogovorili o pogrebu, izbiri pogrebnih artiklov (krsta, žara, križ, piramida, nagrobni okvir, cvetje...)

Dežurni številki 24 ur na dan:

040 850 557 - Marijan Križaj

031 363 359 - Robert Pirjavec

Ob izvedbi pogreba vam pri žalnih aranžmajih v naši cvetličarni nudimo **10% popust**

ODPRTJE DRŠALIŠČA

ČETRTEK, 1.12.2016

URNIK DRŠALIŠČA:

Odprtje drsališča ob 18. uri na Titovem trgu v Postojni z zabavnim programom in gostinsko ponudbo.

Studio Proteus, Občina Postojna in partnerji.
Ob neugodnem vremenu bo odprtje drsališča prestavljeno.

- od ponedeljka – petka od 16.00 – 21.00 ure (s predhodno rezervacijo za organizirane skupine: od 7.00 – 15.00 ure)
- med vikendom in prazniki: od 10.00 – 21.00 ure

Drsališče bo obratovalo od 1. decembra 2016 do 31. januarja 2017

Vstopnina: 3,5 evra z lastnimi drsalkami, 4 evre z izposojenimi drsalkami.

OPTIKANADOH
OPTIKA IN OČESNA AMBULANTA

Tržaška cesta 8
6230 Postojna
05 72 62 137
optikanadoh@siol.net
PON – PET: 8.00 – 19.00
SOB: 8.00 – 12.00

OKULISTIČNI PREGLEDI

Preglede opravlja:

Maja Krapež

dr. med., spec. oftalmolog
in dr. Emil Oblak
optometrist

Datumi naslednjih pregledov:

24.11.2016 ob 16.00
1.12.2016 ob 16.00
8.12.2016 ob 16.00
12.12.2016 ob 18.00
15.12.2016 ob 16.00
22.12.2016 ob 16.00

Merjenje načina gledanja in izdelava individualiziranih stekel

V Optiki Nadoh opravljamo meritve z napravo Visiooffice. Ta omogoča natančne meritve gledanja, na podlagi katerih se izdelajo povsem individualizirana, unikatna stekla, ki omogočajo najbolj optimalen vid.

Obenem naprava omogoča tudi fotografiranje stranke. Ta lahko pomeri več korekcijskih okvirjev in se potem za okvir odloči na podlagi fotografij. Gre za zelo priljubljeno obliko izbiranja okvirjev pri tistih, ki imajo visoko dioptrijo in se pri pomerjanju korekcijskih okvirjev sicer ne vidijo dobro.

Obdelava in montaža stekel poteka v lastni delavnici, s čimer vam zagotovimo kakovostno izdelavo in hitro dobavo korekcijskih očal.

POGLED NA SOVIČ

iz arheološkega depoja
Notranjskega muzeja Postojna

»Ta veseli dan kulture« v Notranjskem muzeju Postojna

Vabimo Vas, da se udeležite dogodkov
v Notranjskem muzeju Postojna na Kolodvorski cesti 3
v Postojni in skupaj proslavimo »Ta veseli dan kulture«.

Petek, 2. december 2016

**18:00: Odprtje razstave »Pogled na Sovič;
iz arheološkega depoja Notranjskega muzeja Postojna«**

Razstava odstira nov pogled na Sovič, na hrib na obrobju Postojne. Sega dobrih 3000 let
v preteklost, ko je na tem delu Pivške kotline – ob vznožju Soviča – nastalo novo naselje prišlekov.
Prvič bomo na ogled postavili predmete, ki jih hranimo v Muzeju in nam pripovedujejo o bogati
arheološki dediščini Soviča.

Sobota, 3. december 2016

10:00 – 18:00: Ogled stalne in občasne razstave
10:00: Delavnica za otroke »V zakulisju muzeja«
16:00: Vodstvo po stalni in občasni razstavi
s kustosinjo Almo Bavdek

Ogled muzeja in dogodkov na
»Ta veseli dan kulture« je brezplačen.
Razstava Pogled na Sovič, iz arheološkega depoja
Notranjskega muzeja Postojna bo na ogled do 1. marca 2017.

TA VESELI
DAN

Avtorica razstave Alenka Čuk v pogovoru s Petrom Štefonom, ki je desetletja tvorno sodeloval pri promociji Postojnske jame.

V »harmoniko« zložene podobe Postojne in njene jame

Vam beseda leporello zveni neznano? Sličic na podolgovato oblikovanem papirju, zgibanem v »harmoniko«, se zagotovo spomnimo vsi, ki smo že naštelili nekaj desetletij, le imena za te male knjižice nismo poznali. Na odprtju razstave V »harmoniko« zložene podobe Postojne in njene jame 10. novembra v Notranjskem muzeju Postojna nas je avtorica razstave, kustosinja Alenka Čuk, popeljala od najstarejšega do najbolj imenitnega leporella iz muzejske zbirke in nekaterih zasebnih zbirk, razkrila pa nam je tudi izvor njihovega imena.

»Tako zgibana knjižica je najverjetneje dobila ime po Mozartovem junaku,

don Juanovem slugi Leporellu, ki je v podobni knjižici vodil seznam gospodarjevih ljubic.« je pojasnila Alenka Čuk. Mozartova glasba iz opere Don Juan je v izvedbi učenk Glasbene šole Postojna popestrila tudi odprtje razstave. Obiskovalci razstave lahko občudujejo muzejsko zbirko leporellov s podobami Postojnske jame in izbrane primerke iz zasebnih zbirk. Ti bodo le še **do 27. novembra** krasili vitrine v razstavnih dvorani v pritličju Notranjskega muzeja.

Alenka Čuk se je za pomoč pri pripravi razstave zahvalila svojim **sodelavcem iz muzeja** in **oblikovalcu Jožetu Šušteršiču**, nato pa predstavila razvoj leporellov in še zlasti izpostavila njihovo vlogo pri promociji turizma. Leporelli so se po Evropi razširili v drugi polovici 19. stoletja, v Sloveniji pa so razcvet doživeli na začetku 20. stoletja in odigrali pomembno vlogo pri promociji turističnih znamenitosti, tudi Postojnske jame, Postojne in njene okolice.

Drobne knjižice so predstavljene tudi v priložnostni zgibanki, ki jo je pripravila avtorica razstave. V njej najdemo tudi razlago leporella: »Leporello največkrat sestavlja 10 do 14 natisnjenih sličic, pritrjenih na trdnješo podlago, različnih mer (od npr. 7,5 x 12 cm do 11 x 23 cm). Sličice so posamično, zvezano ali v obliki zgibanke vstavljene med dvoje nekoliko trših barvnih platnic. Platnice starejših leporellov poleg naslova običajno krasi bolj ali manj umetelna dekorativna vinjeta, včasih tudi jamski motiv, na mlajših pa se ob naslovu skoraj vedno pojavlja fotografija. Kratko pojasnjevalno besedilo najdemo samo v mlajših leporelih, starejši ponujajo le kratek opis predstavljenega motiva, včasih tudi tega ne.«

Med zbirko leporellov, hranjeno v Notranjskem muzeju, posebej izstopa primerek, ki smo ga upravičeno uvrstili v rubriko Naši biseri, predstavlja pa ga avtorica razstave Alenka Čuk.

Besedilo: Ester Fidel; fotografija: Valter Leban.

Pozdrav iz Postojnske jame

je sestavljen iz bogato okrašene barvne naslovnice z napisom *Gruss aus der Adelsberger Grotte (Pozdrav iz Postojnske jame)*, podobne, a enostavnejše oblikovane zadnje platnice in štirih litografskih podob, ki se, oblikovane kot hrastov list, lahko razprejo kot pahljača. Ob tipični veduti Postojne s konca 19. stoletja prepoznamo dobro znane in zanimive motive iz Postojnske jame in Otoške jame. Podobne leporelle so prodajalci spominkov v tistem času ponujali obiskovalcem mnogih evropskih in svetovnih prestolnic. Znano je namreč, da je Louis Glaser s 300 različnimi *Souvenir-Albumi* zalagal kar 128 založnikov po vsem svetu. Zanimiva je tudi pot, ki jo je opravil naš, postojnski primerek. Zaznamek na naslovnici namreč pove, da ga je v Postojni za binokosti maja 1900 kupila Čehinja. In v enem od čeških antikvariatov ga je pred nekaj leti za svojo zbirko odkupil Notranjski muzej.

Besedilo: Alenka Čuk; fotografija: Valter Leban.

Na pragu krompirjevih počitnic so haasberški škratki pripravili jezensko druženje otrok in staršev pod naslovom Buča Debeluča. V objemu zidov grajske štale so se navzoči prepustili animaciji pravljičarke Alje Adam, se ogreli s čajem ter posladkali s palačinkami in z bučnim kruhom. To je bila še ena v nizu prireditev planinskega Društva Škratovka Haasberg, ki že dobra tri leta ustvarja pester kulturni utrip v delu preurejenega grajskega kompleksa.

Besedilo: Polona Škodič; fotografija: arhiv društva.

Leporello »Pozdrav iz Postojne«

Predstavljajte si, da se piše leto 1900, vi pa ste obiskali že takrat svetovno znano Postojnsko jamo, ki ji je svojo naklonjenost kar dvakrat, z obiskoma leta 1857 in 1883, izkazal tudi »sam presvitli cesar Franc Jožef I.« In ob obisku ste neizmerno uživali. Ko bi le premogli fotoaparata, da bi z njim za vse čase lahko ovekovečili, kar ste v Postojni videli. K sreči so nekateri podjetni Postojnčani že takrat vedeli, kaj ponuditi obiskovalcu, da se bo pri nas počutil dobro, užival v gostoljubju domačinov, se zabaval in (za nameček) delček tistega, kar je občudoval v Postojni, lahko odnesel celo s seboj - tudi zato, da bo pozneje doma nad našimi naravnimi lepotami lahko navdušil še svoje prijatelje in znance.

Ob pisani množici najrazličnejših motivov Postojne, njene jame in ogleda vrednih okoliških krajev, odtisnjenih na razglednicah, mnogih drugih spominkih (celo kapnikih), so bile v tistem času obiskovalcem na voljo tudi majhne, v harmoniko ali knjižico zložene knjižice, v njih pa že omenjene podobe, ki še danes pritegnejo gledalčevo oko. Še pred izumom fotoaparata so bile upodobitve krajev, ali grafike ali slike, pozneje pa predvsem razglednice in različni »*Souvenir-Albumi*« med obiskovalci turističnih krajev močno priljubljeni. Čeprav danes o številnih suvenirjih nimamo vedno najlepšega mnenja, pa se tudi z njihovo pomočjo spominjamo popotovanj. To velja tudi za izjemen leporello, ki ga hrani Notranjski muzej. **Pred letom 1897 ga je natisnil takrat dobro znani nemški mojster tovrstnih izdaj Louis Glaser iz Leipziga. Leporello oziroma Souvenir-Album, kot ga je poimenoval Glaser,**

Na Kostanjevem pikniku so se obiskovalci po simbolični ceni lahko grelji ob toplih, sveže pečenih kostanjih in kuhanem vinu.

Dobrodelni Roktober

Klub študentov občin Postojna in Pivka je mesec oktober že drugo leto zapored zaznamoval z dobrodelnostjo. Projekt, ki so ga poimenovali Roktober, so letos nadgradili in poleg treh osrednjih dogodkov izvedli še celomesečni akciji. Ena od njiju so bile »dobrodelne palačinke za dobrovoljni nasmeh«. Pekli so jih ob petkih in sobotah popoldan na trgu in s tem zbirali sredstva za projekt. Vzporedno je tega meseca potekala zbiralna akcija, ki je pozivala k darovanju oblačil in obutve ter živil, igrač in šolskih potrebščin za pomoči potrebne.

Po odprtju projekta s peko palačink in z zbiranjem materialnih sredstev je 16. oktobra v Kulturnem domu Postojna nastopil **Matjaž Javšnik** in obiskovalce nasmejaj v stand-up predstavi. Poleg gledališča so Kšopp-ovci tradicionalno postregli še z rock večerom in v goste povabili glasbeni zasedbi **Stare Device** in **Gringo** - nastopili sta v Klubu glasbe Jazzy. Kostanjev piknik z akustično glasbo pa se je odvil na zadnji oktobrski petek, ko je v stars Cafe-ju dišalo po kostanjih in kuhanem vinu, za dobro vzdušje

pa sta skrbela **duet Bor in Matic** ter zasedba **Salt PeeNuts**. »Rocktober je projekt, ki ljudi združuje, jih povezuje in zabava, ob tem pa so obiskovalci lahko tudi dobrodelni in nekemu, ki potrebuje pomoč, pomagajo že s tem, ko se udeležijo dogodkov,« pravijo v Klubu. Akciji se je pridružil tudi Tandem BAR, ki je vso svojo napitnino meseca oktobra namenil projektu. K uspešni izvedbi so prispevali še Center za socialno delo Postojna, Občina Postojna, Radio 94 in številni drugi. Dobri odzivi občanov so z vstopninami, s prostovoljnimi prispevki in z zbiralnimi akcijami doprinesli 2400 evrov, ki jih je Kšopp namenil mladi družini v pomanjkanju: »Nekateri prebivalci Pivške in Postojnske občine se še vedno znajdejo v velikih finančnih stiskah; v veliko primerih trpijo tudi otroci. Kšopp bo skupaj s pomočjo članov bivšega Leo kluba Postojna pomagal mlademu očetu s štirimi otroki pri osnovnem opremljanju stanovanja, v katerem živijo z minimalno opremo.«

Takoj po končanem Roktoberu je ekipa že pridno poprijela za delo in organizacijo naslednjega dogodka, ki je pretekli konec tedna odmeval izpod šotora na parkirišču PTC Primorka - velike študentske zabave pod geslom »Kšopp BO bruc« s **Kingstoni** in **Balkan Boys**.

Besedilo: Tjaša Blaško; fotografija: arhiv KŠOPP-a.

Vabljeni k dobrodelni akciji zbiranja zamaškov za enostarševsko družino s štiri otroki

Skupaj priskočimo na pomoč družini, ki se je znašla v hudi socialni in finančni stiski. Vabimo vse vrtnice, šole, družine, podjetja, gostinske lokale in posameznike, da nam zbrane zamaške odstopite za dober namen. V sodelovanju z Občino Postojna, s CSD Postojna, z RK Postojna in s KŠOPP bomo denar od zbranih zamaškov namenili eno-

starševski družini s štirimi otroki. Zamaške lahko prinesete **vsak dan od 8.00 do 15.00 ure v prostore Kluba študentov občin Postojna in Pivka** (Vilharjeva ulica 14, po stopnicah - I. nadstropje), **popoldne od 15.00 do 20.00 ure** pa na isti naslov, vendar v prostore **Mladinskega centra Postojna** (Vilharjeva ulica 14, pritličje).

nekoč danes

Harmonikarski orkester ob nastopu v postojnskem kulturnem domu z dirigentom Alojzom Matičičem maja 1977 ...

... in štiri desetletja kasneje z dirigentko Karmen Krapež na slovesnosti ob občinskem prazniku v Pivki maja 2016.

Glasbena šola Postojna

Kot je bila pred dvesto leti za slovensko glasbeno umetnost in razvoj slovenske glasbene ustvarjalnosti ter poustvarjalnosti pomembna ustanovitev prve javne glasbene šole pri takratni ljubljanski normalki, tako je bila pred sedemdesetimi leti sprejeta odločitev oziroma odredba Poverjeništvu Pokrajinskega narodnoosvobodilnega odbora (PPNOO) pomembna za prostor tedanje postojnske občine in celo širše.

Na pobudo Ivana Siliča, takratnega referenta za glasbo pri Pokrajinskem narodnoosvobodilnem odboru, je PPNOO za Slovensko primorje ob odobritvi Vojne uprave Jugoslavenske armije za Julijsko krajino, Istro, Reko in Slovensko primorje ter na podlagi pooblastila PNOO za Slovensko primorje in Trst 15. julija 1946 izdalo odredbo o ustanovitvi dveh glasbenih šol, v Idriji in Postojni. Njuna naloga je bila nuditi »najširšim ljudskim slojem možnost glasbenega šolanja.«

Danes je v Sloveniji 69 glasbenih šol, od teh 54 javnih, vse pa izvajajo javno veljavne vzgojnoizobraževalne programe na področju glasbe in plesa. Ena

izmed njih je Glasbena šola Postojna, ki bo konec novembra s slavnostnim koncertom obeležila plodnih sedem desetletij dela. Začetni koraki glasbene šole so bili v času, ko je primanjkovalo skoraj vsega, predvsem instrumentov, opreme in notnega materiala, skromni in nebogljeni. Manjkalo ni le srčnih in zavzetih zaposlenih, kot lahko preberemo v spominih **Ivana Siliča**, natisnjenih v brošuri, ki jo je šola izdala ob 30-letnici. Taki so bili **Henrik Paternost**, ki je poučeval klavir, teorijo in solo petje, opravil pa je tudi organizacijske priprave in prve vpise učencev, **Ivan Gruden** - poučeval je pihala, trobila in teorijo, **Božena Soban Bole** - klavir, **Angel Trojer** - violino in **Stanislav Volarič** - začasni arhivar šole.

V prvem letu se je v šolo vpisalo 118 učencev; največ se jih je želelo naučiti igrati klavir, malo manj zanimanja je bilo za godala, pihala in trobila, še najmanj pa za harmoniko. Po sedmih desetletjih je slika bistveno drugačna. Individualni pouk instrumentov na osmih oddelkih obiskuje preko 300 učencev, predšolsko glasbeno vzgojo in glasbeno pripravnico 60 učencev, poučuje pa jih 26 glasbenih pedagogov.

Besedilo: Alenka Čuk; fotografiji: arhiva Glasbene šole Postojna in Občine Pivka.

Po aplavzu so nastopajoči še sproščeno pozirali fotografu.

Zapeli so »jesenske in zaljubljene«

Zadnjo oktobrsko soboto so članice Pevskega društva Mavrica ob podpori KD Slavina, postojnske območne izpostave JSKD in Občine Postojna glasbene navdušence spet povabile v slavinski kulturni dom. S koncertom »Jesenske in zaljubljene« so sklenile tudi projekt »4. mala šola dirigiranja«.

Program sta oblikovali **Vokalna skupina Mavrica** in **Vokalna skupina Slavna**. Obe skupini vodi **Jelka Bajec Mikuletič**, že utečeno ekipo pa sestavljata še **Jerneja Srebot** in **Katja Bajec**. Skupini sta spremljali na klavirju, Katja Bajec pa jima tudi korepetira. Večer, poln blagozvočnih ljubezenskih melodij in pesmi, posvečenih vinu, so pevke 'začinile' še s hudomušnimi ljudskimi reki o vremenu, repi in zelju. V znamenju jeseni je bil okrašen tudi oder; ob več manjših bučah so na ogled postavili tudi bučo velikanko, ki je zrasla prav v Slavini. Večer sta skupini ob ubrani spremljavi **Godbene sekcije Kulturnega društva Slavina** sklenili s skupno pesmijo.

Besedilo: Alenka Čuk; fotografija: Matjaž Mikuletič.

Starejša folklorna skupina SPD Nikola Tesla je nastopila z igrami iz Šumadije.

Pozdrav jeseni

Pozdrav jeseni je tradicionalna prireditev Srbskega kulturnega društva Postojna, ki se je 29. oktobra letos že dvanajstič odvijala v kulturnem domu v Postojni.

Novi predsednik društva **Vlado Španič** je na kratko povzel večerno dogajanje na odru. Prireditev je povezovala **Anda Radujko** in v programu recitala pesem srbske pesnice in pripovednice Desanke Maksimović Sreča. Kot prva je nastopila **veteranska folklorna skupina** z igrami iz Šumadije, v nadaljevanju pa se je predstavila **mladinska folklorna skupina** (tudi domačini) z igrami iz Leskovca. Član dramske sekcije **Gojko Lazić** je odigral monodramo *Gastarbajter* in izzval pri poslušalcih smeh, nakar so se z domačimi plesi kot gostje prireditve predstavili **člani Folklornega društva Vipava**. Nastop je zaključila domača **skupina Pivo in čevapi** in potrdila, da trubači vsekakor spadajo na tovrstno prireditev.

Besedilo: Marino Samsa; fotografija: Olga Knez

V Postojni ponovno kino

Po desetletjih »filmske suše« Kulturni dom Postojna ponovno odpira vrata tudi ljubiteljem sedme umetnosti. Najbolj zavzeti filmofili se gotovo spomnijo dni, ko so morali, če so si v Postojni želeli ogledati filmsko predstavo, kupiti celo dve vstopnici, da je kinooperater zavrtel oglaševani film. Z leti je namreč v nekoč nabito polni dvorani število gledalcev drastično upadlo, po obnovi kulturnega doma sredi devetdesetih let pa je zmanjkalo denarja za sodobnejšo kino opremo. V septembru so v kulturnem domu začeli izvajati projekt »Moj kino Postojna«. Celodnevni kino program obeta obilo filmskih užitkov za staro in mlado.

Z vključitvijo v projekt »Moj kino« se je tudi Postojna pridružila skupini iz srednje velikih slovenskih mest s podobno kino zgodovino. Ta mesta so nekoč že imela utečene filmske programe, ker pa niso zmogla slediti spremembam v tehnologiji, so se bili obiskovalci predstav primorani odpraviti v večja kino središča ali se usesti pred svoj televizor. Projekt »Moj kino« vodijo člani Kulturno-umetniškega društva Drava, ti pa, kot je povedala **Katja Jordan, vodja Organizacijske enote Kulturni dom v sklopu Zavoda Znanje**, »za filmsko predstavo zagotovijo vse. S seboj pripeljejo vso opremo, projektor, filme, prenosno blagajno, sami prodajajo vstopnice, pripeljejo celo v kinodvoranah tako priljubljene kokice in napitke.« Jordanova dodaja, da si je pisan nabor novejših filmskih uspešnic v tem mobilnem kinematografu mogoče ogledati v najsoodobnejši 4K in 3D tehnologiji, vstopnice pa so na voljo uro pred predstavo v kulturnem domu, na Petrolovih bencinskih servisih in po spletu. Z včlanitvijo v Klub Moj kino organizatorji zagotavljajo obiskovalcem nekoliko nižjo vstopnino. V okviru projekta »Moj kino Postojna« bodo **vsak prvi četrtek** v mesecu **od septembra 2016 do junija 2017** v kulturnem domu predvajali tri filme. »Za mlajšo publiko bodo to najnovejši in najlepši risani filmi ter najbolj uspešni otroški in mladinski filmi, za starejše gledalce pa filmske novitete domače in tuje filmske produkcije. Če bi želeli obiskovalci informacije o dogodkih v kulturnem domu dobivati po elektronski pošti, naj se oglasio na spletni povezavi kulturni.dom@zavod-znanje.si,« dodaja Jordanova in gledalce že vabi na naslednje kino predstave, ki bodo na programu **v četrtek, 8. decembra**.

Alenka Čuk

V Postojno prihaja Big Daddy Wilson.

Kje je dejansko blues doma?

Začenja se 13. sezona bluesovskih večernih koncertov na odru »plesne dvorane« v Hotelu Jama pri Postojnski jami. Prvi nastop bo v četrtek, 24. novembra, ob pol devetih zvečer.

Sezono bo odprl ameriški glasbenik **Big Daddy Wilson s svojo skupino**. Wilson. S svojo interpretacijo se zelo rad giblje med country-bluesom, soulom in tudi reggejem. Njegov topel glas bariton daje njegovim skladbam pravi ameriški blues zvok. Svojo glasbeno pot je začel v zrelih letih. To dela njegovo glasbeno pot v določenih potezah še bolj zanimivo, kot tudi to, da na nastopih igra pretežno vlogo vokalista in tolkalca, za ostalo glasbeno spremljavo pa večinoma poskrbi njegov uigrani ansambel. Svojim poslušalcem vedno znova prepušča odprto vprašanje: »Kje je dejansko blues doma?« Produktivni vodja festivala **Dragan Kikovič**, ki ima že zagotovljene nastope do meseca maja, bi verjetno dejal, da je blues v naši podalpski deželici nedvomno doma na sceni edinstvenega Blues festivala v Postojni.

Besedilo: Marino Samsa; fotografija: spletna stran B. D. Wilsona.

Vokalna skupina Elum je za enajsti letni koncert pripravila enajst novih pesmi.

Elumov letni koncert

Vokalna skupina Elum se je na letnem koncertu v nedeljo, 14. novembra, v dvorani Glasbene šole Postojna predstavila s svežim repertoarjem, ki se spogleduje s klasičnimi zborovskimi skladbami pa tudi z večno lepimi napevi in aktualnimi domačimi in tujimi popularnimi skladbami. »Mule« so v goste povabile fante – ansambel Jazz Combo iz Glasbene šole Postojna.

Elum nam je na letnem koncertu postregel s prepletom glasbe in izbrane poezije, ki jo je interpretirala moderatorica **Petra Grbec**. Pevke (tokrat jih je bilo na odru dvanajst) so pod vodstvom **Karoline Repar** pripravile povsem nov program, tako da smo vse pesmi v njihovi izvedbi slišali prvič. V prvem delu so se predstavile s klasičnimi in z nekoliko zahtevnejšimi zborovskimi pesmimi; z njimi so dva tedna kasneje nastopile tudi na območni zborovski reviji v Pivki. Drugi del, v katerem so se dekletom na odru pridružili trije glasbeniki, pa je izžareval vedrino in mladost sestava. Poezija se je prepletala tudi v njihovih izvedbah, saj so v repertoar uvrstile tudi

Pavčkovo pesem Dober dan, življenje (uglasbil jo je Rok Golob) in pesem Mile Kačič Kam hitiš, ki ji je glasbeno preobleko nadel Andrej Makor.

Naslednji večji nastop vokalne skupine Elum bo na Sozvočenjih, ki jih organizira JSKD. V Goriških Brdih bo Elum med sestavi iz primorske regije zastopal postojnske barve.

Ušesa poslušalcev je pobožala tudi skupina Jazz Combo iz Glasbene šole Postojna. S svojim nastopom je prepričala tudi tiste, ki so menili, da jazz ni njihova omiljena glasbena zvrst.

Besedilo: Ester Fidel; fotografija: Matej Škrj.

Glavni liki komedije Ko te šiša so frizerji - Slovenec in njegova žena, Hrvat in Srb.

Ko te šiša ...

Premiera gledališke komedije *Ko te šiša* 21. oktobra v Kulturnem domu Postojna v izvedbi domače gledališke skupine Teater Harlekin (Kulturno športno društvo Harlekin) je ponovno poskrbela za obilico smeha.

V predstavi nas je igralska zasedba (**Anna Zuykova, Drago Posega, Nenno Harlekin in Mitja Kranjc**) premaknila v obdobje nekdanje, skupne domovine Jugoslavije in osvetlila »bratske čase«, ko ni bilo pomembno, kdo si, kaj si, čigav si in se je velikokrat slišalo tudi Ma ko jih šiša ... Beseda teče o komičnem razpletanju ljubezenskega trikotnika, ki ga je povzročila vojna absurda na področju tedanje države. Glavni liki so frizerji - Slovenec in njegova žena, Hrvat in Srb. Zaradi neumnosti je zdaj čas za poravnavo računov ali za ponovno združitve. Predstava temelji na načelih antične tragedije, v domišljenem prepletanju drame in komedije, podprte z elementi satire in parodije. Glede na to, da so harlekinovci za svoj zaščitni znak izbrali na glavo obrnjenega Harlekina, so tudi to tragično situacijo obrnili narobe in naredili dramo, v kateri res ni zmanjkalo komičnih situacij. Pod scenarij in režijo se je podpisal Nenno Harlekin.

Prejšnji konec tedna se je Teater Harlekin s to predstavo udeležil gledališkega festivala Svrtište u pozorište v Šidu v Srbiji, sicer pa so z njo že gostovali in bodo še po različnih krajih.

Besedilo: Polona Škodič; fotografija: arhiv društva.

Za vsakogar nekaj zanimivega

V Knjižnici Bena Zupančiča Postojna se je v nizu prireditev in dogodkov odvrtel kulturno bogat mesec.

Dan reformacije je v sodelovanju z Društvom upokojencev Postojna zaznamoval obisk evangeličanskega škofa **Geze Fila**. V zanimivem predavanju je širše osvetlil zgodovino in delovanje evangeličanske cerkve.

10. novembra so gostili **dr. Božidarja Premrla** s predavanjem o **kamniti dediščini naših krajev**. Tematski večer so pripravili v sodelovanju z Društvom za krajevno zgodovino in kulturo Lipa Pivka. Že skoraj tri desetletja se Premrl posveča predvsem raziskovanju kamnite dediščine in njenih ustvarjalcev na celotnem območju Krasa, Primorske ter na obeh straneh meje med Slovenijo in Italijo. Pri tem se še posebej ukvarja z napisi v kamnu, s kamnoseškimi in svetimi znamenji, stavbami s skrilnato kritino in s stavbno zgodovino primorskih cerkva in zvonikov. Njegovo delo je v številnih zapisih, publikacijah, strokovnih člankih in knjižnih izdajah obsežen in dragocen prispevek

k slovenski zgodovini. V zadnjem obdobju smo postali bogatejši za dve njegovi knjigi: *Kraški kruh, Vas Kopriva - njeni kamnolomi in kamnarji* ter *Po poteh kamnitih križev na Pivki in v Košanski dolini*. Na predavanju smo izvedeli, da je eden od starih kamnitih križev v Stari vasi, sicer pa so v naši pokrajini posejani tudi vzdolž Reške ceste.

Ljubitelje potopisov je navdušilo predavanje o **Albaniji**, ki ga je sredi meseca pripravil **dr. Zvone Žigon** v okviru Kulturno-športnega društva Mušketirji, dan zatem pa je knjižnico (v organizaciji Društva upokojencev Postojna) obiskala Žirovka **Milena Miklavčič** - pisateljica, pravljicaarka, novinarka in ljubiteljska raziskovalka preteklosti, avtorica odmevne knjige **Ogenj, rit in kače niso za igrače**. 18. novembra so se na Mladinskem oddelku pridružili tradicionalnemu slovenskemu zajtrku - vseslovenskemu projektu, ki spodbuja zavedanje o pomenu in prednostih zdrave hrane za otroke in lokalne samooskrbe. Za otroke, ki ne obiskujejo vrta, so pripravili medeni zajtrk s čebelico Meli.

Društvo Drobnovratnik je v knjižnici pripravilo predavanje geografa, izr. prof. **dr. Gregorja Kovarčiča** o ranljivosti kraških voda in možnostih za njihovo varovanje s poudarkom na zaledju najpomembnejšega zajetja pitne vode v Malnih

pri Planini, od koder priteka voda v naše pipe. Po predavanju je bila na ogled razstava fotografij udeležencev tečaja naravoslovne fotografije, ki sta ga vodila priznana fotografa dr. Petra in Stane Draškovič Pelc.

V novembru dopolnjujeta Oddelek za odrasle bralce dve razstavi - **Iz ustvarjalne zakladnice ročnih del** Postojnčanke **Fani Konobelj Rebec** in potujoča razstava prispevkov natečaja, razpisane na Centru za inovativnost in razvoj **Naredimo drugače** - plod sodelovanja z RRA Zeleni kras.

29. novembra vabijo v sodelovanju z Društvom Prestop na demonstracijo, na kateri bosta domačinki **Anja Bec Požar** - modna oblikovalka in **Vita Jordan** predstavili **osnove ličenja**. Prvi četrtek v decembru bo knjižnica namenila razstavi in predstavitvi nedavno izšle knjige **Slovenske folklorne pripovedi, pregovori, zbadljivke in šaljivke** avtorja ilustracij **Radka Oketiča**. Na razstavi bo predstavil izvirne ilustracije in akvarele iz likovne opreme knjige. Oketič je eden od priznanih kraških likovnih ustvarjalcev, ki je bil za karikaturu in umetniško ilustracijo velikokrat nagrajen tudi v mednarodnem prostoru.

Polona Škodič

Harmonikarski orkester Vilija Marinška je dosegel prvo mesto po oceni strokovne komisije in po izboru občinstva.

Uspehi postojnskih glasbenikov na 21. kraškem muzikfeštu

V začetku oktobra se je v italijanskem Šempolaju v organizaciji Slovenskega kulturnega društva (SKD) Vigred odvil že 21. kraški muzikfešt – srečanje glasbenikov in pevcev. Nastopalo je 21 različnih glasbenih skupin iz Slovenije in zamejstva, razvrščenih v kategoriji mlajši (do 15 let) in starejši (nad 15 let). Žirija, ki jo vsako leto sestavljajo uredniki slovenskih zamejskih radijskih postaj, je letos odločala pod taktirko Pie Cah, zborovodkinje Tržaškega pevskega zbora Pinko Tomažič.

SKD Vigred je društvo zamejskih Slovencev, ki vsako leto v začetku oktobra organizira tridnevni praznik, namenjen pohodnikom, umetnikom, glasbe-

nikom, predvsem pa druženju, kar je bila tudi temeljna zamisel ustanoviteljev, ki aktivno delujejo že od leta 1906. Dandanes organizira društvo razne tečaje, razstave, knjižni sejme, glasbene in kulturne prireditve, predavanja in predstavitve knjig ter je organizator največjega tekmovanja zabavne in narodnozabavne glasbe v tem delu Italije.

Z namenom druženja z zamejci in z željo po čim boljši uvrstitvi v tekmovalnem delu sta se na pot v Šempolaj – Praprot podala mladi Ansambel Strel iz Prestranka in ansambel Amaterji iz Hruševja, vsi učenci šole Vilija Marinška. **Amaterji - sestavljajo jih Nejc, Nik, Teja in Maruša, stari 13 in 14 let - so kljub številnim sotekmovalcem ubranili 1. mesto strokovne žirije iz lanskega leta.** V kategoriji do 15 let so žirijo prepričali z izvedbo dokaj zahtevnih skladb Franca Miheliča - z valčkom Zadnja planika in s polko Ob koncu tedna. Prejeli so še posebno nagrado Galerije Avsenik - Zbornik Zlati zvoki, Dvojezičen popis življenjskega dela bratov Slavka in Vilka Avsenika. **Posebno presenečenje za mlade Amaterje pa je bila tudi razglasitev za zmagovalce po izboru občinstva.**

V odrasli kategoriji se je zvrstilo veliko različnih skupin in posameznikov tako iz Slovenije kot iz tujine. Med njimi je **Harmonikarski orkester Vilija Marinška iz Postojne** žirijo in obiskovalce najprej zapeljal z dalmatinsko Ne diraj moju ljubav, nato pa dokončno prepričal s Slakovim venčkom. **Dosegli so 1. mesto po oceni strokovne komisije, saj so bili najboljši v vseh ocenjevalnih kriterijih, tako v tehnični izvedbi, ritmiki, dinamiki in usklajenosti, ne nazadnje pa tudi po izboru občinstva.** Orkester Vilija Marinška se je tokrat prvič udeležil tekmovalnega srečanja, zato so bili člani z dvojno zmago na festivalu še toliko bolj zadovoljni. Doseženi rezultati so nedvomno dokaz, da Glasbena šola Vilija Marinška iz Postojne dela v pravo smer.

Besedilo in fotografija: Mojca Perenič.

Novo KULTURNO SREDIŠČE ne Tražaški 55

Ob kratkem kulturnem programu in blagoslovu prostorov je v oktobru na Tržaški cesti 55 zaživele »KULTURNO SREDIŠČE«, ki v pomenljivem imenu nakazuje tudi svoj namen (Kulturno središče – kulturo išče). V zamisli in pobudi za nastanek središča so se povezali Društvo Bakla, DO-REMI življenJA in Žerjavisti, ki so prenovili prostore, vsebino pa jim bodo s svojim delovanjem navdihovali še Vokalna skupina Goldinar, Mladinski pevski zbor Lux, Komorni zbor Arima, Pritrkovalci in Projekt Feniks – gradovi se prebujajo.

V središču bodo svoje mesto združevanja in povezovanja dobili kulturni in drugi ustvarjalci. Na ogled so že fotografije z motivi iz narave v

Postojni in njeni okolici, ki jih je v svoj fotografski objektiv ujel umetnik in fotograf Bojan Vilhar. »S povezovanjem želimo v središču doseči boljše učinkovitost pri izvajanju kulturnih vsebin, s katerimi bo naš skupni prostor bogatejši in kakovostnejši. Posegali bomo na področja kulturnega ustvarjanja, dediščine, športne kulture in odnosa do družbenega in naravnega okolja. Iskali bomo med tradicionalnimi vrednotami v družbi in hkrati vsebine s pomočjo sodobnih pristopov usmerjali v nadaljnji razvoj,« pojasnjuje **predsednik Društva Bakla Andrej Smerdu.**

Besedilo: Ester Fidel; fotografija: arhiv Kulturnega središča.

15 let skupine Amor

Letos mineva 15 veselih, glasbenih let, odkar je skupina Amor prvič stopila na oder. V prvotni tričlanski zasedbi so predvsem s preigravanjem tujih skladb vrstili svoje nastope na raznih veselicah, porokah in drugih zabavah. V letu 2004 pa se je porodila ideja, da posnamejo avtorsko skladbo z naslovom Samba. Z njo so se predstavili na FENS-u v Kopru. Zgodbo so naslednje leto še enkrat ponovili, ko so se s skladbo Na obali predstavili v novi štiričlanski podobi. V vseh teh letih so nastopali po vsej Sloveniji, na Hrvaškem, v Italiji in Avstriji, velikokrat pa so oder delili tudi z znanimi slovenskimi glasbeniki.

Po letu 2013 je imela skupina še nekaj kadrovskih sprememb, tako danes poleg ustanoviteljev Damjane in Marijana (oba sta iz Postojne) stojijo še Simon, Andrej in Žarko - fantje, polni pozitivne energije, ki med drugim skrbijo za dobro vzdušje v bendu. V prihodnjem letu pripravljajo izid svoje zgoščenke, v celoti v narečju, naslov pa bo nosila po njihovi lanski uspešnici Kraška fešta, za katero se posneli tudi videospot. Od letošnjega poletja pa so se poslovili s pesmijo in spotom Gremo dol du Trsta - s poskočno skladbo, ki obudi spomine na mrzlično nakupovanje v starih časih. Vse pesmi do sedaj so posneli v studiu Burja, glasbo, besedila in aranžmaje piše članica Damjana Čuk Hovelja, za dobre ideje in veselje pa seveda poskrbi

Skupina Amor bo v prihodnjem letu izdala zgoščenko Kraška fešta.

celotna fantovska ekipa.

V zahvalo vsem, ki jih vsa ta leta podpirajo, pomagajo in se z njimi veselijo, so 19. novembra pripravili zabavo v Grahovem Brdu pri Sežani. V goste so povabili znane glasbene skupine: Platano, Ku Adn, Ansambel Javor, Pika-polonica bend in druge glasbene goste.

Mušketirji so simbolično predali zbrana sredstva predstavnikom Društva paraplegikov Istre in Krasa.

Na kolo grem za dober namen

Kulturno in športno društvo Mušketirji je v začetku oktobra v akciji »Na kolo grem za dober namen« rekreacijo prepletlo s humanitarno noto, zbrana sredstva pa namenilo Društvu paraplegikov Istre in Krasa.

»Dobrodelno traso« je že pred leti začrtal ultrakolesar Franci Horvat, ko je organiziral kolesarjenje s humanitarno noto. Tudi »Mušketirji« so se odločili za isto traso in isti način, da jo prevozijo čim večkrat. Ker pa z izjemo Francija niso ultrakolesarji, si je vsak sam določil število »krogov«. Tako je 28 kolesarjev - pridružil se jim je tudi župan Igor Marentič - v neprijetnem vremenu kolesarilo na relaciji Postojna, Landol, čez Vrhe, mimo kozolca toplarja, skozi Zagon do izhodišča v Postojni. Skupaj so prekolesarili več kot 1000 kilometrov; zmagovalci so bili vsi, ki so sodelovali. Pri vodenju po trasi je sodeloval tudi Kolesarski klub Postojna, za pomoč pri organizaciji pa se KŠD Mušketirji zahvaljuje tudi vsem sponzorjem. Kolesarje je v cilju čakala zaslužena nagrada - golaž in čaj. Nekateri člani in simpatizerji društva se kolesarjenja niso udeležili, so pa prispevali za dober namen.

Besedilo: Ester Fidel; fotografija: arhiv KŠD Mušketirji.

Postojnski taborniki so tudi letos sodelovali pri čiščenju gozdov.

Neguj gozd, neguj sebe

Vseslovenski taborniški akciji »Neguj gozd, neguj sebe«, ki je v soboto, 22. oktobra, potekala na sedmih lokacijah po Sloveniji, smo se pridružili tudi postojnski taborniki. V lepem številu smo oskrbeli in očistili del gozda pri Prestranku.

Spomnili smo se na »naša« drevesca, ki smo jih v letih 2014 in 2015 posadili v akciji Obnovimo slovenske gozdove, saj jih je v tem času zaraslo podrastje. Da bodo lahko zadihala in lažje rasla, smo skupaj z Zavodom za gozdove Slovenije oskrbeli in očistili del gozda, obrezali sadike. Zbralo se nas je lepo število mladih in malo manj mladih; k sodelovanju smo povabili tudi bistrške tabornike. Po zaključku prvega dela, ki smo ga poimenovali »neguj gozd«, sta nas čakala malica in druženje. V drugem delu smo pripravili tudi različne aktivnosti za otroke in odrasle v gozdu, naravi. Ni pomembno le, da gozd diha in živi, pomembno je, da se tudi ljudje ustavimo, globoko vdihnemo in v polnosti začutimo življenje.

Besedilo: Nina Kapelj; fotografija: Pia Šarko.

Od ljudi za ljudi.

simobil.si

Si.mobil Postojna
Tržaška cesta 4, Postojna
m: 040 411 631

DOBRI MOŽJE bodo tudi letos nakupovali v Si.mobil Postojna

Val v »elementu«.

Državna prvakinja Mia Švara.

SURFANJE:

Val Eržen četrti na EP v surfanju

Na hrvaškem polotoku Pelješac je konec poletja potekalo štiridnevno Evropsko prvenstvo v surfanju za najmlajše tekmovalce oziroma v kategoriji do 13 let. Med 15 tekmovalci in tekmovalkami iz petih držav je 9-letni Val Eržen iz Planine zasedel odlično 4. mesto.

Vala, ki je bil najmlajši tekmovalec prvenstva, je za surfanje že pri petih letih navdušil oče Igor. Tudi pri oskrbi z drago in po naročilu izdelano opremo je oče glavni sponzor. Tekmovalna deska iz karbonskih vlaken (ima dve) je težka kakih 5 kg, poleg tega pa ima še štiri jadra, ki jih uporablja glede na veter. Val - univerzalen športnik, predvsem pa močan, porabi za treninge skupaj z očetom vsak prosti konec tedna. Največ vadita na Krku, tudi na Pelješcu, kjer so vetrovi odlični, in seveda na slovenski obali, saj je član kluba iz Žusterne. Za prihodnje leto je že dobil povabilo letošnjega grškega prvaka, da del priprav opravi tudi v Grčiji, kjer je ta vodni šport izredno priljubljen.

KEGLJANJE:

Uspešna Žiga Požar in Nejc Miklavc

Končala so se nekatera državna prvenstva v sezoni 2016/17, na katerih se je posebej izkazal najboljši slovenski kadet Žiga Požar. Na DP v kombinaciji je osvojil naslov podprvaka, Nejc Miklavc je bil šesti; na posamičnem DP je bil Žiga tretji, Nejc pa osmi.

Medtem ko moška in ženska članska ekipa v 1. A ligi trenutno zasedata zadnji mesti, članska ekipa Proteus II v 2. moški ligi – zahod vodi z 10 točkami. V šestih tekmah je petkrat zmagala in izgubila le z Ograjco (Ljubljana) - tudi ta je na vrhu lestvice.

Sredi meseca se je pričela tudi tradicionalna Medobčinska rekreacijska trim kegljaška liga. V njej nastopa v letošnji sezoni (ob petkih) šest ekip: DU Postojna, DU Pivka, DU Vipava, Mušketirji, Lumpi in Samidurhi.

V začetku novembra je imel Kegljaški klub Proteus redni občni zbor. Na njem so soglasno podprli predlog, da se nekdanjemu dolgoletnemu predsedniku kluba Albinu Steglu podeli naziv »Častni član KK Proteus«.

Brane Fatur

BALINANJE

Mladi balinarji posegajo po odličjih

Na zadnje septembrsko soboto so se v Kobjegli zbrali mladi balinarji U-14. Pomerili so se v disciplini igra v krog. Iz kvalifikacij se je v finalni del uvrstilo osem najboljših. Mia Švara je brez poraza in je s sedmimi zmagami postala državna prvakinja.

Osvojila je že nekaj državnih naslovov, vendar je v posamezni disciplini to njen prvi. Njen uspeh sta zaokrožila še Jani Jadrič s sedmim mestom in Črt Gombač z devetim.

Sredi novembra so se v Postojni zbrali najboljši mladi balinarji U-18 iz celotne Slovenije. Med osmimi dvojicami sta se v finale uvrstili domači dvojici Postojnske jame. Državna prvaka sta postala Nik Švara in Erik Čeh.

Premagala sta vse nasprotnike, v finalu pa še klubsko dvojico Blaža Janeva in Gašperja Povha. Nik, Erik in Gašper se bodo udeležili tudi svetovnega mladinskega prvenstva v Monacu.

Ekipa balinarjev U-18 Postojnske jame je brez prave konkurence postala državni prvak. V rednem delu tekmovalja v državni ligi je premagala vse nasprotnike in zasedla prvo mesto.

V razigravanju prve četverice na tekmovalju za državni naslov, ki je potekalo v Zeleni dvorani v Postojni, je ekipa v polfinalu s 14 : 0 odpravila Goriška Brda, v finalu pa z 12 : 2 Krim. Za ekipo Postojnske jame so nastopili: Erik Čeh, Nik Švara, Gašper Povh, Blaž Janev in Edin Dedič.

Pavel Švara

LOKOSTRELSTVO:

Zaključek Pokala tradicionalnih lokov

Na zadnji novembrski dan se je v Šujici odvila zadnja tekma Pokala tradicionalnih lokov. Hkrati je potekal zaključek pokala, saj so po tekmah podelili pokale najboljšim v skupnem seštevku.

Ta tekma je bila najbolj zanimiva, kajti streljali so na zombije, buče in čarovnice. Namen Pokala tradicionalnih lokov sta rekreacija in druženje tekmovalcev s tradicionalnim in instinktivnim lokom. V tem pokalu lahko tekmujejo tudi mlajši tekmovalci, ki v slovenskem 3D

pokalu ne morejo sodelovati. Na tekme so bili vabljeni tudi tekmovalci z ostalimi slogi, vendar se njihovi rezultati niso upoštevali v točkovanju pokala. Tekem se je udeležilo 157 različnih tekmovalcev iz Slovenije, Italije in Hrvaške. Pri organizaciji sta sodelovala tudi minsova Stane Natlačen, vodja in koordinator pokala, in Janez Škrbec, ta je vodil točkovanje.

V pokalu je bilo osem tekem, pri točkovanju je štelo pet najboljših rezultatov posameznika. Tekmovalec je moral biti prisoten vsaj na treh tekmah. Minsovci so dosegli odlične rezultate in medalje na posameznih tekmah, v skupnem seštevku pa je Aleks Škrbec v kategoriji liliput (otroci do 9 let) dosegel 3. mesto, Vita Kontič pa odlično 2. mesto v kategoriji ženske tradicionalni lok. Najmlajši tekmovalec v pokalu je bil 5-letni Gal Škrbec, dosegel je 4. mesto.

V začetku novembra pa se je v Ljutomeru odvila tekma za Slovenski dvoranski pokal.

Minsovci so ponovno dosegli odlične rezultate. Tinkara Kogej Kardinar si je z odličnim streljanjem s 545 krogi pristreljala 1. mesto v kategoriji mlajše deklice ukrivljeni lok, ravno tako so 1. mesto dosegli Vita Kontič, Aljaž Kaluža in Primož Mekina, 2. mesto sta si pristreljali Iva Rusjan in Jelka Kaluža, 4. mesto je osvojil Stane Natlačen, 6. mesto Jaka Rusjan, 9. mesto Miran Kaluža in 14. mesto Matej Grad.

Konrad Jurca

BOWLING:

Bronasto odličje za Anžeta Gabrijana

V predzadnjem oktobrskem tednu je v Šanghaju na Kitajskem potekal posamični Svetovni pokal Qubica AMF, na katerem je tekmovalo 100 igralcev bowlinga iz vsega sveta. Anže Grabrijan iz Ljubljane, sicer član Bowling kluba Epicenter Postojna, je osvojil bronasto odličje.

Gabrijan, ki je v polfinalu izgubil s kasnejšim zmagovalcem pokala Kitajcem Hongbom, je igral vrhunsko in dosegel najvidnejšo slovensko uvrstitev v tej športni panogi. Na Evropskem ženskem posamičnem pokalu v Olomoucu na Slovaškem pa je med državnimi prvakinjami iz 35 držav nastopila tudi Postojnčanka Ljuba Ceglar (BK Epic). V močni konkurenci se ji po dveh tekmovalnih dneh ni uspelo prebiti med 16 najboljših; osvojila je 28. mesto.

Brane Fatur

NOGOMET:

Postojnčani še vedno brez zmage

Postojnskemu nogometnemu klubu, ki letos kot novinec nastopa v 3. SNL – zahodna skupina, nikakor ne steče. Ob koncu jesenskega dela sezone je še brez osvojenih točk in prikovan na dnu lestvice. Pred nekaj krogi je dosedanega trenerja Zvonka Nediča nasledil hrvaški trener Tihomir Vrbos, ki je pred tem vodil prav tako tretjeligaša Ilirsko Bistrico.

Brane Fatur

Nanos

Nanos je visoka kraška planota, ki se na severozahodu dviga nad Vipavsko dolino in Pivko. Obenem je del kraških planot oziroma gorskih pregrad, ki ločujejo celinski del Slovenije od Primorja.

Na vzhodni strani ga od kraške planote Hrušice ločuje Predjamski prelom, s strmimi, ponekod prepadnimi pobočji pa se spušča v Postojnsko kotlino. Na zahodu ga od Trnovskega gozda loči dolina potoka Bele in od Vipavske doline strma, prepadna (od 500 do 700 m) visoka pobočja. Na jugu pa ga od Slavinskega Ravnika delita prevala Žingarca in Smolevec. Nanos je 12 km dolga in 6 km široka planota z najvišjim vrhom **Suhi vrh** (1313 m) in z izrazito razgledno točko **Plešo** (1262 m). Od tod je mogoče videti Kamniške Alpe, Triglavsko pogorje, Trnovski gozd, Furlanijo, Tržaški zaliv, Kras, Snežnik ... **Vojkova koča** stoji na 1240 m nadmorske višine.

Nanos prečkajo tudi Slovenska planinska transvezala, Slovenska geološka pot in Evropska pešpot. Območja južnih in zahodnih obronkov Nanosa so od leta 1987 zaradi številnih botaničnih znamenitosti in naravne ohranjenosti razglašena za **Krajinski park Južni in zahodni obronki Nanosa**.

Večji del planote je porasel z bukovim in jelovo-bukovim gozdom. Ohranjeni so tudi predeli nekoč pašnih planin. Sicer pa je Nanos poznan po značilnem submediteranskem in srednjeevropskem rastlinstvu, ki raste na njegovih pobočjih.

Grajen je iz krednih in jurskih apnencev, ki so kot polegla guba delno narinjeni na fliš Pivke in Vipavske doline. Značilni zanj so globoki doli, uvale, številne vrtače, škrapljasto skalno površje, brezna, jame ... zanimivo pa je tudi ime, ki je verjetno posplošeno iz prvotne predložne zveze na Nos, v kateri je občno ime nos mišljeno v prenesenem pomenu »predgorje«.

Nanos je tudi zelo pomemben klimatski mejnik. V enem letu pade lahko tudi preko 1881 mm padavin, ima 129 oblačnih dni in preko 80 dni na leto s povprečno dnevno temperaturo pod lediščem. Na Pleši dosega burja hitrost tudi preko 100 km/h.

Na Nanos vodi več poti – iz Razdrtega, Lozic, Vipave, Podkrajja, Stran, Predjame ..., gozdni cesti pa peljeta iz Podnanosa in Bukovja.

Besedilo: Gabriela Brovč; fotografija: Valter Peternel.

nostalgija

Na tej razglednici, ki jo je pred letom 1918 založil J. Gec iz Senožeč, bi seveda brez ustreznega napisa danes le redki prepoznali vas, položeno v vznožje visoke kraške gozdnate planote Nanos. Podoba Ubeljskega z okolico, kot ga kaže gornja razglednica, je namreč kaj drugačna od tiste, ki se našim očem ponuja danes.

Življenje redkih prebivalcev Nanosa je bilo nekdanj odvisno od skromne poljedelske izrabe tal, v manjši meri od živinoreje, »kruh« pa so si za-

služili predvsem z delom v gozdu. Majhne, slabo rodovitne njive, na katerih so uspevali predvsem oves, krompir in nekatere stročnice, so obrodile borno, zato so v poljedelske namene izkoriščali tudi vrtače. Pašniške in travniške površine na planoti so domačinom pomagale preživeti živino. Če je bila sezona košnje dobra, so seno včasih celo prodali, predvsem na Kras in v bližnje vasi. Včasih so na pobočjih Nanosa za prodajo gojili celo *flance* – sadike zelja, kakšen dinar pa jim je prineslo še obiranje gozdnih sadežev in zelišč, s katerimi je Nanos zelo bogat. V gospodarskem smislu je bil Nanos s svojimi jamami pomemben še zaradi pridobivanja ledu, predvsem delavci od drugod pa so se na Nanosu ukvarjali tudi z aparstvom in oglarjenjem. Edini zaslužek je pred sto trideset in več leti poleg kmetovanja tudi Ubeljecem prinašala prav sečnja lesa. Drva, ki so jih pripravljali tudi visoko v Gori, so prodajali predvsem v Trst. Kasneje so tja prodajali tudi seno; kosili so na Nanosu, za Lopužem. Na razglednici še dobro vidimo drče, *struge*, po katerih so nekoč v dolino spravljali les, namenjen za drva - največkrat po *Pustem strugu*, *Ravniku*, *Malem ravniku*, *Robičkovem* in *Krajnem strugu*. Vsi *strugi* so danes v glavnem poraščeni, saj najmanj štirideset let nihče več ne seka v Gori.

Zaradi vseh možnosti, ki jih je Nanos ponujal pridnim domačinom, ne preseneča, da ga je Filip Terčelj - duhovnik, prosvetni organizator, publicist, pisatelj in pesnik, rojen v Grivčah pri Ajdovščini - v svoji najbolj znani pesmi *Vipavska poimenoval* kar »skrbni oče«.

Besedilo: Alenka Čuk; razglednica: zbirka Notranjskega muzeja Postojna.